

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

**FAKULTA PODNIKATELSKÁ
ÚSTAV FINANCÍ**

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT
INSTITUTE OF FINANCES

ANALÝZA ZAJIŠTĚNÍ A VYMÁHÁNÍ POHLEDÁVEK VE SPOLEČNOSTI RS ELEKTRO, S. R. O.

ANALYSIS OF INDEMNITY AND DEBT COLLECTION IN RS ELEKTRO, S. R. O.

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE
AUTHOR

LENKA SLADKÁ

VEDOUCÍ PRÁCE
SUPERVISOR

Mgr. HELENA MUSILOVÁ

BRNO 2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Sladká Lenka

Účetnictví a daně (6202R049)

Ředitel ústavu Vám v souladu se zákonem č.111/1998 o vysokých školách, Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně a Směrnicí děkana pro realizaci bakalářských a magisterských studijních programů zadává bakalářskou práci s názvem:

Analýza zajištění a vymáhání pohledávek ve společnosti RS ELEKTRO, s. r. o.

v anglickém jazyce:

Analysis of Indemnity and Debt Collection in RS ELEKTRO, s. r. o.

Pokyny pro vypracování:

Úvod

Cíle práce, metody a postupy zpracování

Teoretická východiska práce

Analýza současného stavu

Vlastní návrhy řešení

Závěr

Seznam použité literatury

Přílohy

Seznam odborné literatury:

RABAN, P. et al. Občanské právo hmotné: relativní majetková práva. Brno: Václav Klemm - Vydavatelství a nakladatelství, 2013. 476 s. ISBN 978-808-7713-105.

ROZEHNAL, A. Závazkové právo: Obecná část. Deliktní právo. 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 215 s. ISBN 978-80-7380-496-1.

SVOBODA, K. et al. Obc

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Helena Musilová

Termín odevzdání bakalářské práce je stanoven časovým plánem akademického roku 2014/2015.

L.S.

prof. Ing. Mária Režňáková, CSc.
Ředitel ústavu

doc. Ing. et Ing. Stanislav Škapa, Ph.D.
Děkan fakulty

V Brně, dne 28.2.2015

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá problematikou zajištění a vymáhání pohledávek. Teoretická část je zaměřena na vznik, zajištění, promlčení a vymáhání pohledávek. Dále je zde nastíněno účtování o pohledávkách a vliv pohledávek na daňovou povinnost a ekonomiku podnikatele. Analytická část obsahuje rozbor ekonomické situace a současného stavu pohledávek u společnosti RS ELEKTRO, s. r. o. Závěrečná část práce obsahuje konkrétní návrhy na zlepšení systému zajištění pohledávek při jejich vzniku a také na zefektivnění jejich vymáhání po splatnosti.

Abstract

My bachelor's thesis deals with problems of debt security and recovery. The theoretical part focuses on the debt creation, security, limitation and recovery. It also deals with accounting, tax and economic aspects of debt collection. The analytical part describes economical situation and current state of debt collection in the company RS ELEKTRO, s. r. o. The final part describes my proposals to improve current system of debt security and recovery.

Klíčová slova

pohledávka, závazek, dlužník, věřitel, zajištění pohledávek, vymáhání pohledávek, opravná položka

Key words

receivable, obligation, debtor, creditor, debt security, recovery, allowance

BIBLIOGRAFICKÁ CITACE

SLADKÁ, L., 2015. *Analýza zajištění a vymáhání pohledávek u společnosti RS ELEKTRO, s. r. o.* Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, 68 s. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Helena Musilová.

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracovala jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem ve své práci neporušila autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském a o právech souvisejících s právem autorským).

V Brně dne 31. května 2015

.....

Lenka Sladká

PODĚKOVÁNÍ

Tímto děkuji vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Heleně Musilové za poskytnutí cenných rad a připomínek. Dále děkuji společnosti RS ELEKTRO, s. r. o. za poskytnutí informací potřebných pro vypracování bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD.....	11
CÍLE PRÁCE, METODY A POSTUPY ZPRACOVÁNÍ.....	12
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE	14
1.1 Právní úprava pohledávek	14
1.2 Základní pojmy podle občanského zákoníku	15
1.3 Vznik a obsah závazků	15
1.4 Změna závazků	17
1.4.1 Postoupení pohledávky a převzetí dluhu	17
1.4.2 Novace a narovnání.....	17
1.5 Zajištění a utvrzení dluhu	18
1.5.1 Ručení.....	19
1.5.2 Finanční záruka	19
1.5.3 Zajišťovací převod práva.....	19
1.5.4 Smluvní pokuta	20
1.5.5 Uznání dluhu.....	20
1.5.6 Zástavní právo.....	20
1.6 Prevence vzniku problematických pohledávek.....	20
1.6.1 Problematická pohledávka.....	21
1.6.2 Informace o smluvním partnerovi.....	21
1.6.3 Právní ošetření vztahů mezi podnikateli	21
1.6.4 Správa pohledávek (invoicing)	22
1.7 Vymáhání pohledávek mimosoudní cestou	22
1.7.1 Vymáhání pohledávky věřitelem	22
1.7.2 Vymáhání pohledávky inkasní kanceláří	23
1.7.3 Faktoring a forfaiting	23
1.8 Vymáhání pohledávek soudní cestou	24
1.8.1 Řízení nalézací dle OSŘ.....	25
1.8.2 Řízení nalézací dle ZRŘ.....	26
1.8.3 Řízení vykonávací dle OSŘ.....	26
1.8.4 Exekuční řízení dle EŘ.....	27

1.9	Zánik závazků	28
1.9.1	Splnění dluhu	29
1.9.2	Započtení	29
1.9.3	Odstoupení od smlouvy	29
1.10	Promlčení a prekluze závazků	29
1.11	Účetní a daňové aspekty pohledávek	30
1.11.1	Oceňování pohledávek	30
1.11.2	Opravné položky k pohledávkám	31
1.11.3	Odpisy pohledávek	32
1.11.4	Účtování o pohledávkách	32
1.12	Pohledávky z ekonomického pohledu	33
1.13	Shrnutí teoretických východisek	35
2	ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU	36
2.1	Charakteristika společnosti	36
2.1.1	Základní údaje o společnosti	36
2.1.2	Analýza doby obratu pohledávek a závazků z obchodního styku	38
2.1.3	Analýza likvidity společnosti	39
2.2	Analýza pohledávek	39
2.2.1	Podíl pohledávek na celkových aktivech a struktura aktiv	40
2.2.2	Vývoj pohledávek v letech 2011 – 2014	41
2.2.3	Okruhy problematických pohledávek	44
2.2.4	Dopad opravných položek k pohledávkám na daň z příjmů	46
2.3	Způsob zajištění pohledávek v letech 2011 - 2014	47
2.4	Způsob vymáhání pohledávek v letech 2011 - 2014	47
2.5	Započtení závazků	48
2.6	Účetní a daňový dopad neuhrazených pohledávek	48
2.6.1	Opravné položky k pohledávkám	48
2.6.2	Odpisy pohledávek	49
2.7	Shrnutí analýzy současného zajištění a vymáhání pohledávek	49
3	VLASTNÍ NÁVRHY ŘEŠENÍ	50
3.1	Prevence vzniku problematických pohledávek	50
3.1.1	Zjišťování informací o smluvním partnerovi	50

3.2	Zajištění pohledávek	52
3.3	Mimosoudní vymáhání pohledávek	53
3.4	Soudní vymáhání pohledávek	54
3.4.1	Řízení nalézací dle ZRŘ	54
3.4.2	Řízení nalézací dle OSŘ	55
3.4.3	Srovnání výše nákladů při soudním vymáhání pohledávek	57
3.4.4	Exekuční řízení dle EŘ	58
3.5	Zmírnění účetního, daňového a ekonomického dopadu neuhrazených pohledávek	59
3.6	Zhodnocení návrhů a jejich realizovatelnost v praxi	60
	ZÁVĚR	61
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	63
	SEZNAM ZKRATEK	66
	SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ, GRAFŮ	67
	PŘÍLOHY	68

ÚVOD

Jedním z největších problémů v obchodních vztazích je nesplnění smluvního závazku. Dle mého názoru má problematika nezaplacených pohledávek stále větší význam. Občané i podnikatelé se v dnešní době velice snadno stávají dlužníky. Většina podnikatelských subjektů tak má zkušenosti s nezaplacenými pohledávkami. Velký objem nezaplacených pohledávek může mít pro podnikatele velmi vážné důsledky, především může způsobit druhotnou platební neschopnost. Problematika pohledávek je v současnosti aktuální a také zajímavé téma. Z tohoto důvodu jsem se rozhodla, že se mu budu věnovat ve své bakalářské práci.

Neuhrazené pohledávky musí podnikatelský subjekt řešit také z daňového a účetního pohledu. Navíc ovlivňují i jeho ekonomiku. Podnikatel se může pokusit nezaplacenou pohledávku vymáhat. Dle mého názoru většina subjektů nejprve zkouší vymáhání mimosoudní cestou a až pokud neuspějí, přistupují k vymáhání pohledávky soudně, což může být velmi zdlouhavé a také nákladné. Nejlepší obranou je zajištění pohledávek už při jejich vzniku.

V rámci zpracování bakalářské práce spolupracuji se společností RS ELEKTRO, s. r. o. Tato společnost má už delší dobu problémy s neuhrazenými pohledávkami po splatnosti. Teoretická část práce se věnuje zejména vzniku, zajištění, promlčení a vymáhání pohledávek. Dále je zde nastíněno účtování o pohledávkách a vliv neuhrazených pohledávek na daňovou povinnost a ekonomiku společnosti. Analytická část obsahuje základní informace o společnosti RS ELEKTRO, s. r. o. a dále analýzu současného stavu pohledávek. V závěru analytické části jsou charakterizovány zajišťovací instrumenty, které společnost nyní používá a současný způsob vymáhání pohledávek. Třetí část mé práce obsahuje vlastní návrhy na zlepšení způsobu zajištění a vymáhání pohledávek, které může společnost RS ELEKTRO, s. r. o. využít.

CÍLE PRÁCE, METODY A POSTUPY ZPRACOVÁNÍ

RS ELEKTRO, s. r. o. je malá společnost, která zaměstnává jen šest zaměstnanců. Zabývá se prodejem elektroinstalačního materiálu, elektrických spotřebičů, elektroniky a osvětlení. Je pro ni tedy důležité, aby kupující platili řádně a včas, jinak je možné, že nebude moci hradit svoje závazky a dostane se do druhotné platební neschopnosti. Hlavním problémem u společnosti RS ELEKTRO, s. r. o. je stále rostoucí počet neuhrazených pohledávek. Neuhrazené pohledávky mají dopad na ekonomiku podnikatelského subjektu. Společnosti chybí finanční prostředky na úhradu závazků, ale také finanční prostředky, které by mohla využít na svůj rozvoj. Neuhrazené pohledávky musí řešit také z účetního a daňového pohledu. Společnost se setkává s promlčenými pohledávkami, které nebyly odepsány nebo k nim nebyly vytvořeny opravné položky (Sladký, 2014).

Cílem bakalářské práce je navrhnout společnosti RS ELEKTRO, s. r. o. co možná nejefektivnější způsob zajištění a vymáhání pohledávek. K sestavení návrhů bude zapotřebí analyzovat stávající způsoby zajištění a vymáhání pohledávek u podnikatelského subjektu.

Dílčím cílem práce je nalézt řešení ke zmírnění negativních dopadů pohledávek po splatnosti na účetní a daňovou oblast společnosti. Bakalářská práce se bude zabývat daňovou optimalizací pohledávek, tedy tím, jak tvořit daňové opravné položky a odpisy pohledávek. Dále zde budou zmíněny správné účetní postupy při účtování o neuhrazených pohledávkách.

Dalším cílem práce bude zodpovězení výzkumných otázek a potvrzení či vyvrácení souvisejících hypotéz.

Výzkumná otázka č. 1: Jaké nástroje používá společnost RS ELEKTRO, s. r. o. při zajištění pohledávek?

Hypotéza č. 1: Domnívám se, že společnost nevyužívá žádné nástroje k zajištění pohledávek.

Výzkumná otázka č. 2: Jaké způsoby vymáhání pohledávek po splatnosti společnost RS ELEKTRO, s. r. o. používá?

Hypotéza č. 2: Dle mého názoru společnost pohledávky vymáhá pouze kontaktováním dlužníka telefonicky nebo e-mailem, případně posílá dlužníkům písemné upomínky poštou.

Výzkumná otázka č. 3: Využívá společnost RS ELEKTRO, s. r. o. daňové opravné položky k pohledávkám?

Hypotéza č. 3: Domnívám se, že společnost netvoří opravné položky k pohledávkám podle zákona o rezervách a má tak zbytečně vyšší základ daně z příjmů, než by mohla mít, kdyby opravné položky využívala.

Výzkumná otázka č. 4: Jaký je podíl pohledávek po splatnosti k celkovému objemu pohledávek v letech 2011 – 2014?

Hypotéza č. 4: Domnívám se, že podíl pohledávek po splatnosti k celkovému objemu pohledávek se v roce 2014 pohybuje okolo 20 % a meziročně se od roku 2011 zvyšoval.

Při zpracování bakalářské práce jsem nejprve oslovila společnost RS ELEKTRO, s. r. o. Po rozhovoru s jejím jednatelem a prostudování interních dokumentů jsem vymezila problém a stanovila cíle bakalářské práce. Poté jsem prostudovala právní předpisy a odbornou literaturu a na základě zjištěných poznatků jsem vytvořila osnovu práce a vypracovala její teoretickou část. Tato část práce bude sloužit jako východisko pro zpracování analytické části, ve které nejdříve představím danou společnost a provedu analýzu doby obratu pohledávek a závazků z obchodního styku a vypočtu ukazatele likvidity. Dále zjistím stávající způsob zajištění a vymáhání pohledávek. Nakonec analyzuji, které okruhy pohledávek jsou problémové, a na ty se zaměřím. Po analyzování celkové situace společnosti v oblasti pohledávek se pokusím navrhnout vhodné řešení pro zjištěné problémy.

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE

Následující kapitola se věnuje teoretickým východiskům zajištění a vymáhání pohledávek z právního, účetního, daňového a ekonomického pohledu. V úvodu jsou uvedeny nejdůležitější právní předpisy, ve kterých je problematika pohledávek upravena. Dále je zde charakterizován vznik pohledávek, jejich zajištění, způsoby řešení problémových pohledávek, zánik pohledávek a jejich promlčení. V závěru jsou charakterizovány účetní a daňové dopady pohledávek na ekonomiku společnosti a nastíněny ekonomické analýzy, které souvisí s problematikou pohledávek.

1.1 Právní úprava pohledávek

Od 1. 1. 2014 vstoupil v účinnost dlouho očekávaný zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále NOZ). Tato zásadní rekonstrukce soukromého práva se dotkla prakticky všech oblastí běžného života a samozřejmě i závazkového práva a pohledávek. Nový občanský zákoník zrušil několik desítek právních předpisů. V oblasti pohledávek došlo ke zrušení zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, který upravoval smlouvy vznikající v oblasti obchodu, a sjednocení této právní úpravy v občanském zákoníku. Obchodní zákoník nahradil zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích (Raban, 2013).

Problematika vymáhání pohledávek je upravena především v těchto zákonech:

- zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále OSŘ),
- zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád; dále EŘ),
- zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (dále ZRŘ),
- zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích.

Účetní aspekty pohledávek upravuje zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví (dále ZoÚ) a vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví (dále prováděcí vyhláška), pro účetní jednotky, které jsou

podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví. Daňové aspekty upravuje zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále ZDP) a zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů (dále ZoR).

1.2 Základní pojmy podle občanského zákoníku

Pro řešení problému je nezbytné, aby byly vysvětleny základní pojmy týkající se závazkového práva upravené v NOZ. Především půjde o pojmy závazek, dluh, dlužník, věřitel a pohledávka.

Základní ustanovení NOZ o závazkovém právu uvádí: „Ze závazku má věřitel vůči dlužníku právo na určité plnění jako na pohledávku a dlužník má povinnost toto právo splněním dluhu uspokojit“ (zákon č. 89/2012 Sb., §1721). **Závazek** je soubor práv a povinností, které vznikají věřiteli a dlužníku ze smlouvy. Z tohoto ustanovení také vyplývá, že právo věřitele na určité chování dlužníka se nazývá **pohledávka**. Povinnost dlužníka, která je obsahově totožná s právem věřitele, se nazývá **dluh** (Rozeňal, 2014).

Takto definuje **závazek** Raban: „Závazkem v právním slova smyslu je společenský vztah, z něhož má osoba oprávněná (věřitel) vůči osobě povinné (dlužníku) právo na jeho určité chování – plnění (pohledávku) a dlužník má povinnost toto právo dlužníku uspokojit (dluh), který je upraven právem (tedy je jeho obsah za právem stanovených podmínek vynutitelný a chráněný)“ (Raban, 2013, s. 22).

Subjekty závazkového vztahu jsou dlužník a věřitel. **Dlužník** je osoba povinná plnit, naproti tomu **věřitel** je osoba, která je oprávněná plnění od dlužníka požadovat. Subjekty závazkového vztahu mohou být všechny subjekty občanskoprávního vztahu bez ohledu na to, zda se jedná o osobu fyzickou nebo právnickou, osobu podnikající či nepodnikající nebo stát (Raban, 2013).

1.3 Vznik a obsah závazků

Závazek může vzniknout třemi způsoby, a to ze smlouvy, z protiprávního činu nebo z jiné právní skutečnosti, která je k tomu podle právního řádu způsobilá. Podle způsobu

jejich vzniku můžeme závazky dělit na smluvní a mimosmluvní (Raban, 2013; zákon č. 89/2012 Sb.).

Ve společnosti RS ELEKTRO, s. r. o. vznikají závazky především ze smlouvy. Vznik závazků z protiprávního činu nebo z jiné právní skutečnosti proto nebude rozebírán. Dále je v této kapitole charakterizován proces vzniku smlouvy a je zde uvedeno, co je obsahem závazků.

Základní ustanovení NOZ vymezuje smlouvu takto: *Smlouvou projevují strany vůli zřídit mezi sebou závazek a řídit se obsahem smlouvy*“ (zákon č. 89/2012 Sb., § 1724). Zřízením závazku si tedy strany zakládají právně vynutitelnou povinnost se sjednaným způsobem chovat a zároveň zakládají právo požadovat od druhé strany, aby se sjednaným způsobem chovala (Raban, 2013).

Podle NOZ je **smlouva** uzavřena, jakmile si strany ujednaly její obsah. Z uvedeného vyplývá, že pro uzavření smlouvy je nutné, aby došlo ke shodě projevů vůlí obou stran. Strany si mohou svobodně ujednat a určit obsah smlouvy, pokud je v mezích právního řádu. Smlouva může být dále uzavřena okamžikem, kdy přijetí nabídky nabývá na účinnosti. **Nabídka** je návrh na uzavření smlouvy. Musí z ní být patrné, že ten, kdo nabídku činí, má v úmyslu uzavřít smlouvu (založit závazek) s osobou, vůči níž nabídku směřuje. Nabídka je přijata, pokud osoba, vůči níž nabídka směřuje, projeví včas souhlas. Nabídka musí obsahovat podstatné náležitosti smlouvy tak, aby smlouva mohla být uzavřena jejím jednoduchým a nepodmíněným přijetím a musí z ní plynout vůle návrhatele být smlouvou vázán, pokud bude přijata, jinak není nabídkou (Švestka, 2014).

Podle zvláštních ustanovení jsou uzavírány smlouvy se spotřebitelem. Tyto smlouvy mají za cíl ochranu spotřebitele jako slabší strany závazku. Smluvními stranami jsou podnikatel a spotřebitel. Spotřebitel má právo od smlouvy odstoupit ve lhůtě 14 dnů, a to bez udání důvodu. Pokud tak učiní, podnikatel mu vrátí všechny peněžní prostředky, které na základě smlouvy přijal (Rozeňal, 2014).

Základní ustanovení NOZ charakterizuje **obsah závazků** takto: *„Ze závazku je dlužník povinen něco dát, něco konat, něčeho se zdržet nebo něco strpět a věřitel je oprávněn to*

od něho požadovat“ (zákon č. 89/2012 Sb., § 1789). Obsahem závazků jsou **práva** a **povinnosti** subjektů tohoto závazku. Jsou to pravidla chování, kterými se musí řídit subjekty právního vztahu při plnění povinností vyplývajících z konkrétního závazku. Obsahem závazku jsou dále práva související s pohledávkou (např.: právo na stanovení splatnosti, právo z vadného plnění atd.) a utvářecí práva (např.: právo odstoupit od smlouvy, právo změnit smlouvu atd.), (Švestka, 2014).

1.4 Změna závazků

Změna závazku se může týkat jak subjektů závazku, tak i jeho obsahu. Změnou v subjektech závazku je změna v osobě věřitele, čili postoupení pohledávky nebo změna v osobě dlužníka neboli převzetí dluhu. Mezi změny obsahu závazku patří novace a narovnání (Tintěra, 2013).

1.4.1 Postoupení pohledávky a převzetí dluhu

Věřitel (postupitel) může pohledávku **postoupit** smlouvou i bez souhlasu dlužníka někomu jinému. Pokud to ujednání dlužníka a věřitele nevyklučuje, lze postoupit každou pohledávku, kterou lze zcizit. Vymezení toho, kterou pohledávku lze postoupit, má význam pro vznik zástavního práva k pohledávce. Zastavit lze totiž jen takovou pohledávku, kterou lze postoupit. Pokud byla pohledávka postoupena za úplatu, má postupitel odpovědnost za dobytost postoupené pohledávky. Postupitel odpovídá postupníkovi až do výše přijaté úplaty s úroky za to, že pohledávka v době postoupení trvala a ručí za její dobytost (Švestka, 2014).

Ten, kdo s dlužníkem ujedná, že **přejímá** jeho dluh (přejímatel), se stane dlužníkem místo původního dlužníka. Přejímatel dluhu je povinen věřiteli uhradit dluh místo původního dlužníka a věřitel je oprávněn to po něm požadovat. K převzetí dluhu musí dát věřitel souhlas, jinak není dohoda o převzetí dluhu účinná (Rozehnal, 2014).

1.4.2 Novace a narovnání

Novace lze dosáhnout dvěma způsoby. První způsob znamená, že dosavadní závazek je zrušen a nahrazen novým (privativní novace). Při druhém způsobu se strany dohodnou,

že obsah smlouvy pouze pozmění nebo doplní, aniž by se původní smlouva zrušila v plném rozsahu. Tato dohoda se v praxi nazývá dodatkem, odborně kumulativní novací (Rozeňnal, 2014).

Strany si také mohou ujednat, že upraví práva a povinnosti, které byly mezi nimi doposud sporné nebo pohybné. Tomuto postupu se říká **narovnání**. Narovnat lze celý závazek nebo jen jeho části. Zajištění závazků, které jsou předmětem novace nebo narovnání, se vztahuje i na nová práva z nich vzniklá. Pokud je zajišťovatelem osoba třetí, která nepřistoupila k novaci nebo narovnání, pak ručí nanejvýš za původní závazek (Raban, 2013).

1.5 Zajištění a utvrzení dluhu

Tato kapitola se bude zabývat možnostmi zajištění a utvrzení dluhu, které jsou upraveny v NOZ. NOZ je dělí do dvou skupin, a to zajištění dluhu a utvrzení dluhu. Dále je v této kapitole nastíněno zástavní právo. Zajištění a utvrzení jsou právní prostředky, které slouží k tomu, aby povinný subjekt neselhal v řádném plnění svých smluvních povinností (Tintěra, 2013).

Pokud dlužník neuhradí věřiteli svoji pohledávku, může ji věřitel díky **zajištění** uspokojit jiným způsobem. Podle § 2010 NOZ lze dluh zajistit, zaváže-li se třetí osoba věřiteli za dlužníkovu plnění nebo dá-li někdo věřiteli majetkovou jistotu, že dlužník svůj dluh splní. Mezi možnosti zajištění dluhu podle NOZ patří ručení, finanční záruka, zajišťovací převod práva a dohoda o srážkách ze mzdy nebo jiných příjmů (Švestka, 2014).

Utvrzení dluhu je především preventivní prostředek a slouží k posílení pozice věřitele (dlužník věřiteli přiznává svůj dluh). Podle NOZ lze utvrdit dluh dvěma způsoby, a to smluvní pokutou a uznáním dluhu. Smluvní pokuta ani uznání dluhu závazek hospodářsky nezajišťují, pouze poskytují věřiteli výhody (Rozeňnal, 2014).

1.5.1 Ručení

Ručením vzniká vedle hlavního vztahu mezi dlužníkem a věřitelem vedlejší vztah mezi věřitelem a třetí osobou. Podle NOZ je ručitelem ten, kdo věřiteli prohlásí, že ho uspokojí, jestliže dlužník svůj dluh nesplní. Ručitelské prohlášení musí být v písemné podobě. Ručením lze zajistit celý závazek nebo jen jeho část. Závazek ručitele je pouze podpůrný. Nejdříve je povinen plnit svůj dluh dlužník. Teprve potom, co dlužník svůj splatný dluh neuhradí, ani když to po něm věřitel požaduje, může věřitel požadovat splnění dluhu po ručiteli (Rozehnal, 2014; zákon č. 89/2012 Sb.).

1.5.2 Finanční záruka

NOZ finanční záruku charakterizuje takto: „*Finanční záruka vzniká prohlášením výstavce v záruční listině, že uspokojí věřitele podle záruční listiny, do výše určité peněžní částky, nesplní-li dlužník věřiteli určitý dluh, anebo splní-li se jiné podmínky určené v záruční listině*“ (zákon č. 89/2012 Sb., § 2029). Stejně jako u ručení zde vzniká vedle vztahu mezi dlužníkem a věřitelem další vztah mezi věřitelem a třetí osobou, která se zavazuje plnit za dlužníka. Hlavním rozdílem je, že finanční záruka může být vystavena na libovolnou částku a mohou v ní být určeny i jiné podmínky. Před přijetím NOZ mohly finanční záruky vystavovat pouze banky, nyní ji mohou vystavit všechny osoby ať už fyzické nebo právnické (Raban, 2013).

1.5.3 Zajišťovací převod práva

Při použití zajišťovacího převodu práva zajišťuje dlužník nebo třetí osoba dluh tím, že na věřitele dočasně převede své právo. Nejčastěji se převádí vlastnické právo ať už k věci movité či nemovité, ale převedeno může být jakékoliv právo. Převedením zajišťovacího práva nedochází k úplnému převodu vlastnictví. Věřitel může s takto nabytým vlastnictvím nakládat jen omezeně. Právo se na věřitele převádí na dobu trvání dluhu. Pokud je dluh řádně a včas splněn, vrací se zajišťovací právo zpět na poskytovatele tohoto práva. Strany si mohou ujednat i jiné podmínky. Pokud není celý dluh uhrazen do data splatnosti, stane se převedené právo majetkem věřitele (Rozehnal, 2014).

1.5.4 Smluvní pokuta

Strany si mohou ujednat, pro případ porušení smluvních povinností, smluví pokutu. Dlužník musí smluvní pokutu zaplatit jediň v případě, že to věřitel požaduje. Zaplacení smluvní pokuty nenahrazuje zaplacení dluhu. Dlužník musí zaplatit jak smluvní pokutu, tak pokutou utvrzený dluh (Rozehnal, 2014).

1.5.5 Uznání dluhu

Uznání dluhu je písemné prohlášení dlužníka, že dluh uznává co do důvodu i výše. Pokud někdo uzná svůj dluh, má se za to, že dluh v době uznání trval v rozsahu, v jakém jej dlužník uznal. Uznáním dluhu začíná běžet nová promlčecí lhůta, která činí 10 let od uznání dluhu. Uznat dluh lze i konkludentním jednáním jako je placení úroků z dluhu nebo částečné splnění dluhu. Konkludentním jednáním nelze uznat dluh již promlčený. Promlčený dluh však lze uznat písemně (Raban, 2013).

1.5.6 Zástavní právo

Zástavní právo je způsob zajištění závazků, který se v praxi často vyskytuje. Podstatou zástavního práva je oprávnění věřitele uspokojit se z výtěžku zpeněžení zástavy do ujednané výše nebo do výše pohledávky s příslušenstvím, pokud dlužník nesplní svůj dluh řádně a včas. Zástavou může být jakákoliv věc, s níž lze obchodovat. Subjekty zástavního práva jsou zástavní dlužník a zástavní věřitel. Zástavní dlužník je vlastník zástavy. Může to být sám dlužník, jehož dluh je zástavou zajištěn, nebo třetí osoba. Zástavní věřitel je osoba, jejíž pohledávka je zajištěna zástavním právem. Zástavní právo vzniká většinou smlouvou. Zástavní věřitel se může ze zástavy uspokojit až v okamžiku, kdy je zajištěný dluh splatný. Pokud zanikne zajištěný dluh (např. splněním), zanikne i zástavní právo (Raban, 2013; Tintěra, 2013; zákon č. 89/2012 Sb.).

1.6 Prevence vzniku problematických pohledávek

Nejprve je nezbytné definovat, co to je problematická pohledávka. Dále je nutné nastinit i jiné možnosti zajištění pohledávek, než které upravuje NOZ, a to především zjišťování

informací o smluvním partnerovi, právní ošetření vztahu mezi podnikateli a invoicing neboli správu pohledávek.

1.6.1 Problematická pohledávka

Problematická pohledávka je taková pohledávka, která nebyla uhrazena ve lhůtě splatnosti, měla by být vymáhána a není jisté, jestli bude někdy uhrazena. Vymáhání pohledávek je časově i finančně náročné a navíc výsledek vymáhání není jistý. Proto je důležité problematickým pohledávkám předcházet (Vondráková, 2011).

1.6.2 Informace o smluvním partnerovi

Informace o smluvním partnerovi jsou základní prevencí před vznikem problematické pohledávky. Dostatek informací o platební morálce, stavu majetku a závazků a účetní závěrce je nutné mít ještě před uzavřením smlouvy či dodáním zboží. Díky těmto informacím lze vyhodnotit rizika a rozhodnout se, zda do vztahu s takovým smluvním partnerem vstoupit či nikoli (Vondráková, 2011).

Informace můžeme získat buď z vnitřních, nebo vnějších informačních zdrojů. Mezi vnitřní informační zdroje patří vlastní zkušenosti s bývalým smluvním partnerem z dřívějších vzájemných obchodních vztahů a monitorování jeho platební morálky. Mezi informace z vnějších informačních zdrojů můžeme zařadit např. informace od dalších obchodních partnerů, z úředních registrů, z odborných časopisů, informace od bank nebo informace získané z internetu. Základní informace o potenciálním obchodním partnerovi a o stavu jeho majetku a závazků nám může podat výpis z obchodního rejstříku a sbírka listin. Dalšími cennými zdroji informací mohou být také různé databáze dlužníků vedené na internetu, zejména Centrální registr dlužníků České republiky (Vondráková, 2011).

1.6.3 Právní ošetření vztahů mezi podnikateli

Závazkové právní vztahy vznikají nejčastěji ze smlouvy. Ve většině případů platí, že si smluvní strany mohou stanovit svá práva a povinnosti odchylně od ustanovení NOZ. Většina smluv může být uzavřena nejenom písemně, ale také ústně nebo konkludentním jednáním. I přesto, že je tato možnost zákonem povolena, lze více než doporučit při

uzavírání smluv využít písemnou formu. Jen tak lze do budoucna zajistit prokazatelnost smluvních podmínek. Ve smlouvě by měl být definovaný způsob placení za poskytnuté plnění. Tam, kde to jde, je vhodné sjednat platbu v hotovosti proti dodání zboží. Pokud tak nelze učinit, je vhodné ujednat alespoň zálohovou platbu. Sepsání právních dokumentů je dobré vždy nechat na odborníkovi, nebo s ním alespoň daný dokument předem konzultovat (Bařinová, Vozňáková, 2007; Vondráková, 2011).

1.6.4 Správa pohledávek (invoicing)

„Správu pohledávek (invoicing) lze charakterizovat jako soubor pravidel a postupů vedoucích k minimalizaci vzniku problematických pohledávek“ (Vondráková, 2011, s. 138). Tato pravidla a postupy bývají většinou upraveny interními předpisy podnikatelského subjektu. Obsahují např. lhůty splatnosti pohledávek pro jednotlivé odběratele, způsoby zajištění pohledávek, způsoby získávání informací o platební morálce odběratelů, způsob upomínání dlužníků, způsob mimosoudního vymáhání pohledávek, termíny předání pohledávek soudu atd. Invoicing může provádět přímo věřitel nebo může být zajišťován třetí osobou (Vondráková, 2011).

1.7 Vymáhání pohledávek mimosoudní cestou

V případě, že dlužník neuhradí dluh věřiteli do smluveného data splatnosti, měl by se věřitel začít touto pohledávkou zabývat. Včasné vymáhání problémových pohledávek je pro každý podnikatelský subjekt velmi podstatné. Čím dříve se začne o problematickou pohledávku zajímat, tím větší má šanci na její úspěšné vymáhání a předejde tak promlčení pohledávky.

1.7.1 Vymáhání pohledávky věřitelem

Pokud není pohledávka uhrazena ve lhůtě splatnosti, prvním krokem, který by měl věřitel provést, je telefonické kontaktování dlužníka. Věřitel by měl dlužníkovi stanovit náhradní termín, do kterého má pohledávku uhradit. Věřitel může dlužníka upomínat též e-mailem. Pokud dlužník pohledávku neuhradí ani po telefonickém a emailovém upomínání, měl by věřitel zaslat oficiální písemnou upomínku poštou, nejlépe doporučeně, a uvést v ní náhradní termín uhrazení pohledávky. Neuhradí-li dlužník

pohledávku v náhradním termínu, věřitel by měl zaslat další písemnou upomínku, ve které dá najevo, že se jedná o poslední pokus o smír a že nebude nadále tolerovat dlužníkovy průtahy s platbou. Pokud věřitel zjistí, že má dlužník momentální problémy s financemi, ale chce svůj dluh splatit, měl by s ním sepsat uznání dluhu a popřípadě uzavřít dohodu o splátkovém kalendáři (Vondráková, 2011).

1.7.2 Vymáhání pohledávky inkasní kanceláří

Pokud věřitel nemá možnost zabývat se vymáháním pohledávek osobně, může je předat inkasní kanceláři. Měl by tak učinit co nejdříve, protože šance na vymožení pohledávky výrazně klesá s růstem jejího stáří a provize inkasní kanceláře se zvyšuje. Služby inkasní kanceláře většinou zahrnují jednání s dlužníkem, sepisování uznání dluhu, sjednávání splátkových kalendářů, odkup pohledávek od věřitele, postoupení pohledávky třetí osobě atd. (Bařinová, Vozňáková, 2007; Vondráková, 2011).

1.7.3 Faktoring a forfaiting

„Faktoring je způsob financování krátkodobých pohledávek (zpravidla s lhůtou splatnosti do devadesáti dnů). Spočívá v odkupu krátkodobých pohledávek před dobou jejich splatnosti specializovanou faktoringovou společností“ (Vondráková, 2011, s. 176). Ve faktoringu vystupují tři subjekty – dodavatel (klient faktoringové společnosti), odběratel (dlužník) a faktoringová společnost (faktor). Dodavatel dodává zboží nebo služby odběrateli. Faktury z těchto operací na základě faktoringové smlouvy postupuje faktorovi a ten se stává majitelem pohledávky, a tedy zároveň věřitelem vůči odběrateli. Postoupené pohledávky musí být označeny cesní klausulí (informací o postoupení pohledávky). Na základě těchto faktur faktor odešle na účet dodavatele zálohově část hodnoty pohledávky (obvykle 60% až 90%). Jakmile faktor obdrží od odběratele úhradu pohledávky, zašle zbývající peníze dodavateli a provede s ním vyúčtování. Podle českého práva je faktoring postoupením pohledávky, které upravuje NOZ (viz výše). Faktoringová smlouva bývá většinou uzavřena jako rámcová smlouva o postupování pohledávek a může se týkat pohledávek již existujících nebo teprve vzniklých (Režňáková, 2010).

Díky faktoringu získá dodavatel několik výhod:

- peníze, které může využít na podnikatelské činnosti,
- zpřesnění plánování cash-flow, protože ví, kdy po vystavení faktury obdrží úhradu,
- není zatěžovaný upomínáním a vymáháním pohledávek,
- může nabídnout delší dobu splatnosti pohledávek svým odběratelům atd. (Režňáková, 2010).

Nevýhodou faktoringu je jeho cena (Režňáková, 2010).

Princip forfaitingu je podobný jako u faktoringu. Na rozdíl od faktoringu je zaměřen na odkup jednotlivých, dlouhodobých, většinou zahraničních, pohledávek, které musí být navíc zajištěny (Režňáková, 2010).

1.8 Vymáhání pohledávek soudní cestou

Základními právními normami, které upravují vymáhání pohledávek soudní cestou, jsou zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (OSŘ), zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů a zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti a o změně dalších zákonů (EŘ). Pokud se věřitel rozhodne vymáhat pohledávky soudní cestou, musí se těmito zákony řídit. Tato kapitola nastíní postup vymáhání pohledávek v klasickém civilním řízení, ve zkráceném civilním řízení a v rozhodčím řízení. Dále specifikuje výkon rozhodnutí dle OSŘ a exekuci dle EŘ.

Soudní řízení se dělí na řízení nalézací a řízení vykonávací. V nalézacím řízení soud vydává autoritativní rozhodnutí. Nucený výkon práv plynoucích z tohoto rozhodnutí není součástí řízení nalézacího, nýbrž řízení vykonávacího. Je tedy procesně odděleno stanovení práva a jeho přímé vykonání nebo donucení k němu (Doleček, 2014).

1.8.1 Řízení nalézací dle OSŘ

Vymáhat pohledávku lze v **klasickém soudním řízení**. V tomto případě je prvním krokem podání žaloby, tedy návrhu na zahájení řízení. Účastníky tohoto řízení jsou žalobce (v našem případě věřitel) a žalovaný (dlužník).

Žaloba musí splňovat všechny zákonné náležitosti uvedené v § 42 odst. 4 a v § 79 OSŘ. Mezi obecné náležitosti podání popsané v § 42 odst. 4 OSŘ patří označení soudu, kterému je podání určeno, kdo jej činí, které věci se podání týká a co se jím sleduje. Podání musí být opatřeno podpisem a datem. Podle § 79 OSŘ musí žaloba obsahovat označení účastníků, vyličení rozhodujících skutečností a žalobní petit (žalobní návrh), ze kterého je patrné, čeho se žalobce domáhá. Po doručení žaloby vyzve soud žalovaného, aby se k věci písemně vyjádřil. Poté soud projedná věc na jednání a vynese rozsudek. Pokud to zákon umožňuje, mohou účastníci podat odvolání proti rozsudku. Rozsudek, proti kterému se již nelze odvolat, je v právní moci a stává se vykonatelný, jakmile uplyne lhůta k plnění (Svoboda, 2013).

Soudní řízení je pro jeho účastníky nákladné. Mezi náklady řízení patří hotové výdaje účastníků a jejich zástupců (jízdné, stravné, nocležné atd.), soudní poplatek, ušlý výdělek účastníků a náklady důkazů, tlumočné, odměna za zastupování a odměna mediátora. Svědkovi náleží svědečné - náhrada hotových výdajů a ušlého výdělku, soudnímu znalci náleží znalečné – náhrada hotových výdajů a odměna a advokátovi náleží náhrada hotových výdajů a odměna za zastupování (Doleček, 2014; Svoboda, 2013).

V některých případech lze k vymáhání pohledávky využít i **zkrácené civilní řízení**. V tomto řízení lze dosáhnout rozhodnutí bez ústního projednání před soudem, a to vydáním platebního rozkazu. **Platební rozkaz** může soud vydat i bez písemné žádosti žalobce, vyplývá-li ze skutečností uvedených v žalobě uplatněné právo na zaplacení peněžité částky žalovaným. Platební rozkaz nelze vydat, není-li znám pobyt žalovaného, nebo pokud má být platební rozkaz doručován do ciziny (Svoboda, 2013; Vondráková, 2011).

Po doručení platebního rozkazu musí žalovaný žalobci do 15 dní zaplatit dlužnou částku a náklady řízení nebo podat odpor u soudu, který platební rozkaz vydal. Platební rozkaz

musí být doručen žalovanému do vlastních rukou. Pokud proti platebnímu rozkazu nebyl podán odpor, má účinky pravomocného rozsudku (zákon č. 99/1963).

Pokud žalobce podá návrh na elektronickém formuláři podepsaném uznávaným elektronickým podpisem a nepřevyšuje-li peněžité plnění 1 000 000 Kč, soud může vydat **elektronický platební rozkaz**. Výhodami jsou zejména rychlost vyřízení a nižší náklady na soudní řízení. Žalobce navíc může sledovat průběh řízení on-line (Svoboda, 2013; Vondráková, 2011).

1.8.2 Řízení nalézací dle ZRŘ

ZRŘ upravuje vymáhání pohledávek v rozhodčím řízení. Rozhodčím řízením se rozumí rozhodování sporů soukromými osobami nebo rozhodčími institucemi, které jsou k tomu oprávněny na základě právních předpisů. Aby se spor mohl rozhodovat v rozhodčím řízení, musí mít strany ve smlouvě (např.: kupní, nájemní atd.) zakomponovanou rozhodčí doložku, ve které se dobrovolně zavazují, že všechny jejich budoucí spory z této smlouvy budou rozhodovány v rozhodčím řízení. Další možností je uzavření smlouvy o rozhodci, která se uzavírá až v době, kdy spor již existuje. Strany také mohou uzavřít neomezený kompromis, ve kterém se dohodnou, že všechny spory ze smluvních vztahů v určitém období budou řešit v rozhodčím řízení. Rozhodnutím rozhodčího soudu je rozhodčí nález (Rozehnalová, 2013; Vondráková, 2011).

Rozhodčí řízení má několik výhod. Je rychlé, neveřejné a neformální. Náklady rozhodčího řízení jsou díky neformálnosti a jednoinstančnosti nižší než v civilním řízení vedeném dle OSŘ. Pokud strana dobrovolně nesplní povinnosti vyplývající z rozhodčího nálezu, stává se nález exekučním titulem. Mezi další výhody patří to, že si strany samy mohou určit rozhodce a také místo a jazyk rozhodčího řízení (Rozehnalová, 2013; Vondráková, 2011).

1.8.3 Řízení vykonávací dle OSŘ

Řízení vykonávací představuje zvláštní fázi občanského soudního řízení, která následuje po řízení nalézacím, pokud k tomu jsou splněny zákonem stanovené podmínky. Účastníky řízení vykonávacího jsou oprávněný (ten, kterému má být plněno) a povinný (ten, který má povinnost plnit). Ve vykonávacím řízení dochází k nucenému výkonu

práva, které bylo oprávněnému přiznáno v řízení nalézacím. K nucenému výkonu rozhodnutí dochází jen tehdy, pokud povinný dobrovolně nesplní, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí soudu a oprávněný podá návrh na soudní výkon rozhodnutí (Svoboda, 2013; Vondráková, 2011).

Výkon rozhodnutí ukládajícího zaplacení peněžité částky lze provést jen způsoby uvedenými v OSŘ, a to srážkami ze mzdy, příkázáním pohledávky, správou nemovité věci, prodejem movitých a nemovitých věcí, postižením závodu a zřízením soudcovského zástavního práva k nemovitým věcem. Oprávněný musí v návrhu uvést, jakým způsobem má být výkon rozhodnutí proveden, přičemž může uvést jen jeden způsob. Dále musí být v návrhu uvedeny údaje, které soud potřebuje k výkonu rozhodnutí, např. označení plátce mzdy povinného, banky a bankovního účtu povinného, movitých a nemovitých věcí povinného. Výkon rozhodnutí soud nařídí zpravidla bez slyšení povinného. K návrhu na výkon rozhodnutí musí oprávněný připojit stejnopis rozhodnutí, který je opatřený potvrzením o jeho vykonatelnosti (Doleček, 2014).

Oprávněný má nárok na náhradu všech nákladů vynaložených v souvislosti s výkonem rozhodnutí. Soud tuto povinnost stanoví spolu s nařízením výkonu rozhodnutí, které se vztahuje i na tyto náklady (zákon č. 99/1963 Sb.; zákon č. 549/1991 Sb.).

1.8.4 Exekuční řízení dle EŘ

Exekuční řízení je další způsob nuceného výkonu rozhodnutí. Upravuje ho zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (EŘ). Účastníky řízení jsou oprávněný a povinný stejně jako u vykonávacího řízení dle OSŘ. Nucený výkon rozhodnutí provádí soudní exekutor. Exekutor je fyzická osoba a musí splňovat předpoklady stanovené v EŘ (zákon č. 120/2001 Sb.).

Exekuční řízení se zahajuje na návrh, který oprávněný podává přímo exekutorovi. Oprávněný může podat exekuční návrh, pokud povinný dobrovolně nesplní, co mu ukládá exekuční titul. Exekuční tituly jsou taxativně vymezeny v § 40 EŘ a jsou jimi např. vykonatelné rozhodnutí soudu, vykonatelný rozhodčí nález, notářský zápis se svolením k vykonatelnosti atd. Exekuční titul nebo jeho úředně ověřenou kopii musí

oprávněný připojit k návrhu. Exekutor návrh do 15 dní předloží soudu a požádá ho o udělení pověření k provedení exekuce. Soud poté do 15 dní přezkoumá podklady a nařídí exekuci, kterou pověří exekutora. Poté exekutor vybere způsob, jakým má být exekuce provedena a vydá exekuční příkaz na majetek, který má být exekucí postižen. Způsoby exekuce jsou vymezeny v § 59 EŘ a jsou stejné jako způsoby výkonu rozhodnutí dle OSŘ. Navíc může být exekuce provedena pozastavením řídičského oprávnění. Tento způsob se může využít jen při vymáhání nedoplatku výživného na nezletilé dítě (Doleček, 2014; zákon č. 120/2001 Sb.).

Za exekuční činnost náleží exekutorovi odměna, náhrada hotových výdajů, náhrada za ztrátu času při provádění exekuce, náhrada za doručení písemností, a je-li exekutor plátcem DPH, náleží mu rovněž příslušná daň. Tyto náklady exekuce platí exekutorovi povinný. Exekutor a oprávněný si mohou ve smlouvě ujednat smluvní odměnu za provedení exekuce. Smluvní odměna však není nákladem exekuce. Oprávněný má právo na náhradu výdajů vynaložených k vymáhání svého práva. Tyto náklady platí oprávněnému povinný (Doleček, 2014; zákon č. 120/2001 Sb.).

Exekuce má oproti soudnímu výkonu rozhodnutí několik výhod:

- oprávněný podává exekuční návrh přímo exekutorovi,
- návrh není zpoplatněn,
- exekutor sám volí způsob provedení exekuce a může zvolit i více způsobů,
- exekutor se snaží, aby vymožená částka byla co nejvyšší, protože jeho odměna se od ní odvíjí (Vondráková, 2011).

1.9 Zánik závazků

Způsoby zániku závazků upravují §§ 1908 – 2009 NOZ. K zániku závazků může dojít uspokojením pohledávky věřitele nebo i bez uspokojení pohledávky věřitele (Raban, 2013; zákon č. 89/2012 Sb.). Tato kapitola nastíní způsoby zániku pohledávek, se kterými se dle mého názoru setkává společnost RS ELEKTRO, s. r. o. nejčastěji.

1.9.1 Splnění dluhu

Splnění dluhu je upraveno v §§ 1908 – 1980 NOZ. Jedná se o nejběžnější a nejžádanější způsob zániku závazků. Dlužník musí svůj dluh splnit na svůj náklad a nebezpečí, a to řádně a včas (Tintěra, 2013; zákon č. 89/2012 Sb.).

1.9.2 Započtení

Zánik závazku započtením je upraven v §§ 1982 – 1991 NOZ. Započtení závazků znamená vzájemné odečtení závazků dlužníka vůči věřiteli a závazků věřitele vůči dlužníku. NOZ upravuje dva způsoby započtení, a to započtení jednostranným právním jednáním (prohlášení o započtení) a započtení dohodou. Aby se závazky mohly započíst prohlášením o započtení, musí být vzájemné závazky splatné a stejného druhu. Pokud se jedná o započtení závazků dohodou, lze započíst závazky splatné i nesplátné a stejného i různého druhu (Švestka, 2014).

1.9.3 Odstoupení od smlouvy

Odstoupením od smlouvy se ruší celý závazek od počátku. Závazek může tímto způsobem zaniknout, jen pokud si to strany ujednaly dopředu ve smlouvě nebo pokud některá ze stran poruší smlouvu podstatným způsobem (Tintěra, 2013).

1.10 Promlčení a prekluze závazků

Promlčení a prekluze jsou upraveny v §§ 609 – 654 NOZ. Právo se **promlčí**, pokud nebylo vykonáno v promlčecí lhůtě. Pokud se tak stane, dlužník není povinen plnit. Dlužník může svůj dluh splnit dobrovolně, pokud ale vznese námitku promlčení, soud mu nemůže nařídit splnění dluhu. **Prekluze** znamená zánik práva, které nebylo vykonáno ve stanovené lhůtě. K prekluzi musí soud přihlídnout, i když ji žádá ze stran nenamítne (Novotný a kol., 2014, zákon č. 89/2012 Sb.).

Promlčecí lhůta je časový úsek, po který může věřitel uplatňovat splnění dluhu u soudu, trvá tři roky a začíná běžet dnem, kdy právo mohlo být uplatněno poprvé. Strany si mohou ujednat i jinou promlčecí lhůtu, než jakou stanoví zákon, ale musí trvat nejméně jeden rok a nejdéle patnáct let. Pokud dlužník uzná svůj dluh, začíná běžet

nová promlčecí lhůta, a to ode dne, kdy k uznání došlo, a trvá deset let (zákon č. 89/2012 Sb.).

Podle obchodního zákoníku, který platil do 31. 12. 2013, trvala promlčecí lhůta čtyři roky. Pohledávky vzniklé do tohoto data se řídí obchodním zákoníkem, jejich promlčecí lhůta je tedy i po účinnosti NOZ čtyři roky.

1.11 Účetní a daňové aspekty pohledávek

Tato kapitola uvádí, jaký účetní a daňový dopad mají pohledávky na ekonomiku podnikatele. Ta může být ovlivněna především tvorbou opravných položek k pohledávkám, odpisy pohledávek a jejich oceňováním. Dále je zde uvedeno, jak se o pohledávkách účtuje. Nesprávný účetní zápis může mít vliv na výsledek hospodaření a tím i na výslednou daňovou povinnost podnikatelského subjektu. Z účetního pohledu upravuje pohledávky zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví (ZoÚ), vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví ve znění pozdějších předpisů (prováděcí vyhláška) a České účetní standardy. Pohledávky z hlediska daňového upravuje zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (ZDP) a zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů (ZoR).

1.11.1 Oceňování pohledávek

Účetní jednotky jsou dle ZoÚ povinny oceňovat pohledávky a toto ocenění zaznamenat v účetních knihách a v rozvaze. Účetní jednotky oceňují pohledávky ve dvou okamžicích, a to k okamžiku uskutečnění účetního případu (např. k okamžiku vzniku pohledávky nebo k okamžiku nabytí pohledávky postoupením) a ke konci rozvahového dne nebo k jinému okamžiku, k němuž sestavují účetní závěrku (Pilátová, Richter, 2011).

Při vzniku se pohledávka oceňuje jmenovitou hodnotou – např. věřitel prodá zboží v hodnotě 10 000 Kč, pokud je plátcem DPH, musí k ceně přičíst 21 % DPH, což je 2 100 Kč. Jmenovitá hodnota této pohledávky je tedy 12 100 Kč (Pilátová, Richter, 2011).

Pohledávky, které věřitel nabyl za úplatou nebo vkladem, se oceňují pořizovací cenou. Pořizovací cena se skládá z ceny pořízení a nákladů souvisejících s pořízením (příslušenství pohledávky), (Pilátová, Richter, 2011).

1.11.2 Opravné položky k pohledávkám

Opravné položky vyjadřují dočasné snížení hodnoty majetku podnikatele. V případě pohledávek se jedná o dočasné snížení hodnoty pohledávky po splatnosti. Pohledávka, která je po splatnosti, postupem času ztrácí svoji hodnotu, jelikož klesá šance na její vymožení. Toto snížení hodnoty pohledávky je však pouze dočasné, protože dokud není promlčena, stále existuje šance, že bude zaplácena (Kadlec, 2013).

Účetní jednotka může tvořit účetní a daňové (zákonné) opravné položky (podle ZoR). Účetní opravné položky tvoří proto, aby dodržela zásadu věrného a poctivého zobrazení skutečnosti. Daňové opravné položky tvoří z důvodu snížení základu daně z příjmů a tím i svojí daňové povinnosti. Při tvorbě opravných položek se posuzuje oprávněnost opravné položky a také to, zda se jedná pouze o dočasné snížení hodnoty pohledávky či nikoli. Opravné položky se netvoří k promlčeným pohledávkám (Kadlec, 2013).

Daňové opravné položky

Daňovými opravnými položkami jsou opravné položky tvořené na základě ZoR. Tyto opravné položky jsou nákladem vynaloženým na dosažení, zajištění a udržení příjmů – snižují tedy daňový základ. Jejich tvorba je upravena v §§ 8, 8a, 8b a 8c ZoR.

K nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. 12. 1994 lze tvořit opravnou položku až do výše 50% neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky, pokud od doby splatnosti uplynulo více jak 18 měsíců, a ve výši až 100% neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky, pokud od doby splatnosti uplynulo více než 36 měsíců. U postoupené pohledávky, jejíž hodnota bez příslušenství v okamžiku jejího vzniku byla vyšší než 200 000 Kč, lze takto tvořit opravné položky, jen pokud bylo zahájeno rozhodčí, soudní nebo správní řízení. Pokud rozvahová hodnota pohledávky bez příslušenství v okamžiku vzniku nepřesáhne 30 000 Kč a od konce doby splatnosti uplynulo nejméně 12 měsíců, lze vytvořit opravné položky k této pohledávce až do výše 100% její neuhrazené

rozvahové hodnoty. Pokud má podnikatelský subjekt více pohledávek u jednoho dlužníka, jejich součet nesmí přesáhnout 30 000 Kč (zákon č. 593/1992 Sb.).

Účetní opravné položky

Účetní opravné položky jsou upraveny v ZoÚ v §§ 25 – 26 a v prováděcí vyhlášce v §§ 26,31 a 55. Opravné položky se tvoří v případě snížení ocenění majetku podnikatele, které se prokáže na základě inventarizace majetku. Vytváří se pouze v případech, kdy snížení není trvalé. Při inventarizaci musíme posoudit výši a odůvodněnost vytvořených opravných položek (Pilátová, Richter, 2011).

1.11.3 Odpisy pohledávek

Pokud dojde k promlčení pohledávky, šance na její zaplacení je téměř nulová. Snížení hodnoty pohledávky je spíše trvalé. V tomto případě účetní jednotka musí rozpustit opravnou položku k této pohledávce, pokud byla vytvořena, a pohledávku odepsat. Takto odepsaná pohledávka se dále eviduje pouze v podrozvahové evidenci. Existují daňové a účetní odpisy pohledávek. Účetní odpisy nejsou daňově uznatelným nákladem. Podmínky daňově uznatelného odpisu pohledávek jsou upraveny v § 24 odst. 2 písm. Y) ZDP (Kadlec, 2013; zákon č. 586/1992 Sb.).

1.11.4 Účtování o pohledávkách

Tato kapitola nastíní základní postupy při účtování o pohledávkách. Především je zaměřena na účtování o pohledávkách z obchodních vztahů, o opravných položkách k pohledávkám a o odpisech pohledávek. Postupy účtování o pohledávkách jsou upraveny v Českém účetním standardu č. 017 – Zúčtovací vztahy.

K účtování o pohledávkách z obchodních vztahů slouží účtová skupina 31-Pohledávky. Pohledávky za odběrateli se účtují na účet 311-Pohledávky z obchodních vztahů. Pohledávky z obchodních vztahů při jejich vzniku zaúčtujeme na stranu MD účtu 311-Pohledávky z obchodních vztahů. Souvztažně účtujeme na stranu D některého výnosového účtu. Při uhrazení pohledávky účtujeme na stranu D účtu 311-Pohledávky z obchodních vztahů a souvztažně na stranu MD účtu 211-Pokladna nebo účtu 221-Bankovní účet (Pilátová, Richter, 2011).

O opravných položkách k pohledávkám účtujeme tak, že při vzniku opravné položky účtujeme na stranu MD účtu 558-Tvorba/rozpuštění opravných položek k pohledávkám a souvztažně na stranu D účtu 391-Opravné položky k pohledávkám. Při rozpuštění opravné položky k pohledávkám účtujeme na opačné strany účtů. Odpis pohledávky se účtuje na stranu MD účtu 546-Odpis pohledávek a souvztažně na stranu D účtu 311-Pohledávky z obchodních vztahů. Při odpisu pohledávky nesmíme zapomenout rozpustit opravnou položku, pokud byla vytvořena (Pilátová, Richter, 2011).

Tabulka 1: Účtování o pohledávkách

Popis operace	MD	D
Vznik pohledávky	311	6XX
Úhrada pohledávky	211/221	311
Tvorba opravné položky k pohledávce	558	391
Rozpuštění opravné položky k pohledávce	391	558
Odpis pohledávky	546	311

Zdroj: Vlastní zpracování dle: Pilátová, Richter, 2011.

1.12 Pohledávky z ekonomického pohledu

Pohledávky jak krátkodobé, tak dlouhodobé jsou součástí oběžného majetku podnikatele. Oběžný majetek je krátkodobý majetek, který je neustále v pohybu a mění svoji podobu z jedné složky na druhou. Součástí oběžného majetku jsou kromě pohledávek také zásoby a krátkodobý finanční majetek. Oběžný majetek je součástí aktiv, která jsou spolu s pasivy zachycována v rozvaze, což je pro podnikatele základní účetní výkaz. Rozvaha představuje základní přehled o majetku (aktiva) a zdrojích jeho financování (pasiva). Rozvaha se sestavuje k určitému datu a musí platit, že suma aktiv se rovná sumě pasiv (Knápková, 2013).

U majetku podnikatele je důležitá jeho likvidita. Likvidita majetku je schopnost majetku přeměnit se rychle a bez velké ztráty hodnoty na peněžní hotovost. Pohledávky jsou považovány za středně likvidní majetek. Likvidita podniku znamená schopnost podniku uhradit svoje závazky včas. Nedostatečná likvidita může vyústit v neschopnost hradit závazky, což může vést k platební neschopnosti (Růžičková, Roubíčková, 2012).

Rozlišujeme tři stupně likvidity:

- likvidita 1. stupně (okamžitá likvidita),

$$\text{Okamžitá likvidita} = \frac{\text{finanční majetek}}{\text{krátkodobé závazky}}$$

(Doporučená hodnota se pohybuje v rozmezí 0,2 – 0,5.)

Zdroj: Vlastní zpracování dle: Jadvišček, 2011.

- likvidita 2. stupně (pohotová likvidita),

$$\text{Pohotová likvidita} = \frac{\text{oběžná aktiva - zásoby}}{\text{krátkodobé závazky}}$$

(Doporučená hodnota se pohybuje v rozmezí 0,7 – 1,2.)

Zdroj: Vlastní zpracování dle: Jadvišček, 2011.

- likvidita 3. stupně (běžná likvidita)

$$\text{Běžná likvidita} = \frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{krátkodobé závazky}}$$

(Doporučená hodnota se pohybuje v rozmezí 1,5 – 2,5.)

Zdroj: Vlastní zpracování dle: Jadvišček, 2011.

Důležitou vlastností oběžného majetku a tedy i pohledávek je, že neustále mění svoji podobu. Čím rychleji se mění, tím větší přináší zisk. Proto je důležité sledovat ukazatele doby jeho obratu. Tyto ukazatele jsou součástí ukazatelů aktivity. Z hlediska pohledávek je nejdůležitějším ukazatelem doba obratu pohledávek, se kterou souvisí doba obratu závazků (Knápková, 2013).

Doba obratu pohledávek udává dobu, jakou průměrně věřitel čeká na úhradu pohledávek od svých dlužníků. Čím je tento ukazatel nižší, tím méně prostředků podnikatel potřebuje k financování svých pohledávek a naopak (Rudolský, 2012).

$$\text{Doba obratu pohledávek} = \frac{\text{pohledávky}}{\text{tržby}/365} \quad [\text{ve dnech}]$$

Zdroj: Vlastní zpracování dle: Jadviščák, 2011.

Doba obratu závazků udává dobu, za jakou průměrně podnikatel hradí své závazky věřitelům a ukazuje, jaká je platební morálka podnikatele vůči věřitelům (Jadviščák, 2011).

$$\text{Doba obratu závazků} = \frac{\text{závazky}}{\text{tržby}/365} \quad [\text{ve dnech}]$$

Zdroj: Vlastní zpracování dle: Jadviščák, 2011.

1.13 Shrnutí teoretických východisek

V úvodu kapitoly jsou uvedeny právní předpisy, které upravují pohledávky. Dále je nastíněn vznik, změna, zajištění, promlčení a zánik pohledávek. Hlavní část kapitoly se věnuje prevenci a řešení problematických pohledávek. Je zde charakterizováno vymáhání pohledávek jak soudní, tak mimosoudní cestou. V závěru jsou uvedeny účetní, daňové a ekonomické aspekty pohledávek. Teoretická východiska budou dále využita v analýze současného stavu i ve vlastních návrzích řešení problému.

2 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU

Tato kapitola se zabývá současným stavem zajištění a vymáhání pohledávek ve společnosti RS ELEKTRO, s. r. o. V úvodu jsou zmíněny základní informace o společnosti, dále spočítány ukazatele doby obratu pohledávek a závazků a ukazatele likvidity. Další částí této kapitoly je analýza pohledávek. V této části je zachycen vývoj pohledávek v časovém horizontu od roku 2011 do roku 2014. Dále je uveden způsob jejich zajištění a vymáhání, který společnost používá. V závěru kapitoly je uveden vliv neuhrazených pohledávek na ekonomiku společnosti.

2.1 Charakteristika společnosti

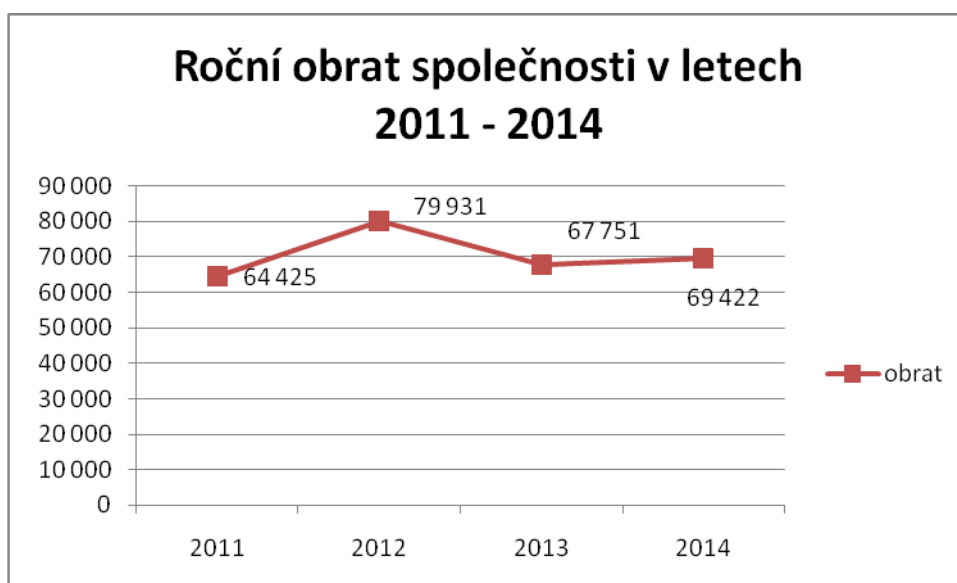
Pro vypracování analýzy současného stavu zajištění a vymáhání pohledávek je nutné seznámit se se základními informacemi o společnosti RS ELEKTRO, s. r. o. Tato kapitola obsahuje základní údaje týkající se tohoto podnikatelského subjektu a jeho organizační strukturu. Dále je společnost charakterizována ukazateli doby obratu pohledávek a závazků z obchodního styku a ukazateli likvidity.

2.1.1 Základní údaje o společnosti

Obchodní firma:	RS ELEKTRO, s. r. o.
Datum vzniku:	10. prosince 2004
Sídlo:	Borovník 17, 594 51 Křižanov
Provozovna:	Hybešova 298, 595 01, Velká Bíteš
Právní forma:	Společnost s ručením omezeným
Základní kapitál:	200 000 Kč
Společník:	Radek Sladký
Jednatel:	Radek Sladký
Předmět podnikání:	velkoobchod specializovaný maloobchod výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona

Společnost se zabývá především prodejem elektroinstalačního materiálu, elektrických spotřebičů, elektroniky a osvětlení. Obchoduje jak s podnikatelskými subjekty, tak se soukromými osobami. Prodej zboží uskutečňuje ve své provozovně ve Velké Bíteši nebo zboží přepravuje přímo zákazníkům (Sladký, 2015).

Roční obrat společnosti se v uplynulých čtyřech letech pohyboval v rozmezí 64 - 79 milionů Kč. Nejvyššího obratu ve sledovaném období dosáhl podnikatelský subjekt v roce 2012. Vývoj ročního obratu v letech 2011 – 2014 zobrazuje následující graf (Sladký, 2015).

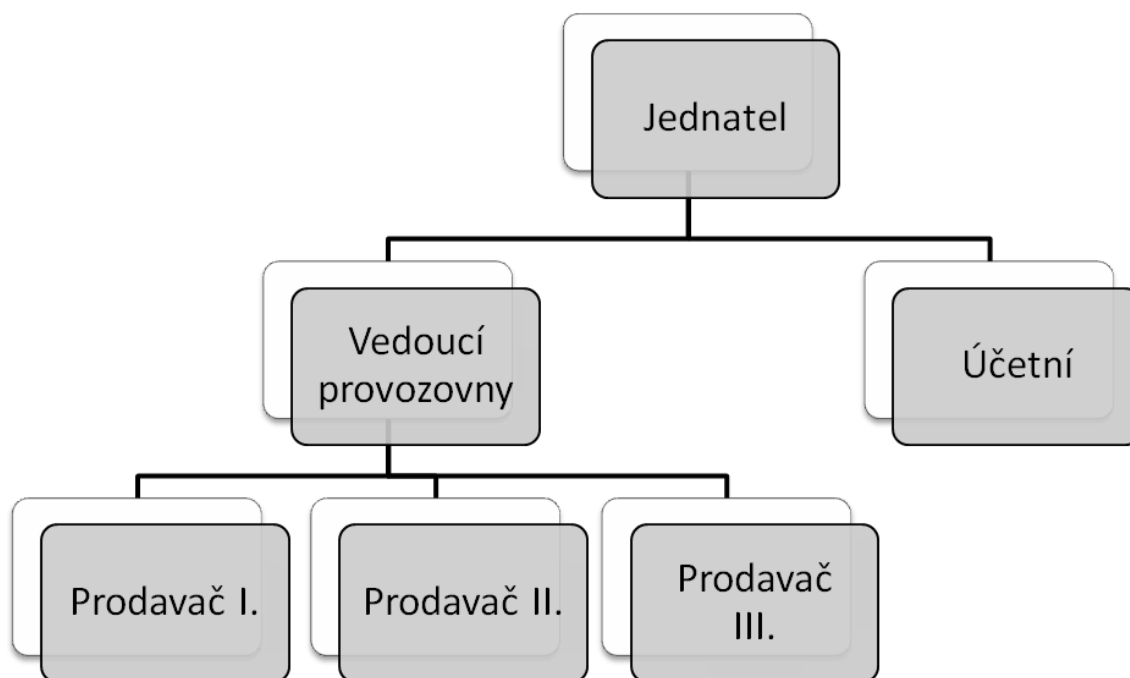

Graf 1: Roční obrat společnosti v letech 2011 – 2014 (v tis. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování dle interních dokumentů společnosti.

Organizační struktura

Společnost v současné době zaměstnává 6 zaměstnanců. V čele společnosti stojí jediný společník a jednatel. Pod jeho vedením jsou účetní a vedoucí provozovny. Vedoucí provozovny dohlíží na tři prodavače, kteří se starají o chod provozovny (Sladký, 2015).

Obrázek 1: Organizační struktura společnosti

Zdroj: Vlastní zpracování dle osobního sdělení (Sladký, 2015).

Dále se společností spolupracuje externí daňový poradce a soukromý přepravce, který zabezpečuje přepravu zboží k zákazníkům (Sladký, 2015).

2.1.2 Analýza doby obratu pohledávek a závazků z obchodního styku

Pro zjištění stávajícího stavu ekonomiky společnosti je nutné vypočítat dobu obratu pohledávek a závazků podnikatelského subjektu. Výpočty byly provedeny dle vzorců uvedených v kapitole 1.12.

Ukazatele doby obratu pohledávek a doby obratu závazků jsou počítané za roky 2011 - 2014. Výsledky jsou shrnuté v následující tabulce.

Tabulka 2: Doba obratu pohledávek a závazků (ve dnech)

Rok	DO pohledávek	DO závazků
2011	64	15
2012	67	29
2013	106	65
2014	92	52

Zdroj: Vlastní zpracování dle interních dokumentů společnosti.

Z tabulky je patrné, že doba obratu pohledávek je delší než doba obratu závazků, což je pro společnost negativní faktor. Vysoký ukazatel doby obratu pohledávek značí problematické odběratele se špatnou platební morálkou. Největší nárůst doby obratu pohledávek i závazků je zaznamenán v roce 2013, což je pravděpodobně způsobeno ekonomickou krizí. Společnost by měla klást větší důraz na včasné úhrady od kupujících.

2.1.3 Analýza likvidity společnosti

K charakterizování dané společnosti je dále nutné spočítat ukazatele likvidity. Výpočty byly provedeny dle vzorců uvedených v kapitole 1.12.

Vypočtené údaje jsou shrnuté v následující tabulce:

Tabulka 3: Ukazatele likvidity

Rok	Běžná likvidita	Pohotová likvidita	Okamžitá likvidita
2011	1,25	1,06	0,32
2012	1,25	1,03	0,26
2013	1,21	1,00	0,10
2014	1,24	1,07	0,18

Zdroj: Vlastní zpracování dle interních dokumentů společnosti.

Jak bylo zmíněno v teoretických východiscích práce, doporučená hodnota u běžné likvidity se pohybuje v rozmezí 1,5 – 2,5, u pohotové likvidity je to v rozmezí 0,7 – 1,2 a u okamžité likvidity 0,2 – 0,5. Z tabulky je patrné, že ukazatel běžné likvidity se pohybuje pod dolní hranicí doporučených hodnot a téměř se nemění v celém sledovaném období. Ukazatel pohotové likvidity mírně klesá, ale stále se drží v rozmezí doporučených hodnot. Ukazatel okamžité likvidity rovněž mírně klesá a v roce 2013 a 2014 se dokonce dostává pod dolní hranici doporučených hodnot.

2.2 Analýza pohledávek

Následující kapitola analyzuje pohledávky společnosti RS ELEKTRO, s. r. o. V úvodu kapitoly je uveden podíl pohledávek na celkových aktivech společnosti a struktura

oběžných aktiv. Dále jsou podrobně rozebrány pohledávky v letech 2011 – 2014. V závěru jsou definovány okruhy problematických pohledávek.

2.2.1 Podíl pohledávek na celkových aktivech a struktura aktiv

Z následující tabulky je patrné, že celková aktiva společnosti se během sledovaného období zvyšují, pouze v roce 2014 je zaznamenán mírný pokles. V roce 2011 činila hodnota aktiv 20 040 000 Kč. V roce 2014 to bylo 24 986 000 Kč. Také oběžná aktiva zaznamenala značný nárůst. Toto zvyšování je způsobeno především růstem pohledávek z obchodních vztahů. Hodnota pohledávek v roce 2011 byla 11 240 000 Kč, v roce 2014 pak 17 536 000 Kč. Pohledávky z obchodních vztahů tvoří více než polovinu celkových aktiv společnosti a jejich podíl na celkových aktivech neustále roste. Proto je pro podnikatelský subjekt velmi důležité, aby odběratelé platili své dluhy řádně a včas.

Tabulka 4: Vývoj podílu pohledávek na celkových aktivech společnosti (v tis. Kč)

Rok	aktiva celkem	z toho oběžná aktiva	z toho krátkodobé pohledávky	z toho pohledávky z obchodních vztahů
2011	20 040	19 219	11 388	11 240
2012	23 916	23 434	14 581	14 575
2013	26 963	26 260	19 694	19 609
2014	24 986	24 408	17 536	17 535

Zdroj: Vlastní zpracování dle interních dokumentů společnosti.

Následující tabulka zobrazuje strukturu oběžných aktiv společnosti v letech 2011 - 2014. Jak je patrné, největší část oběžných aktiv tvoří krátkodobé pohledávky. Jejich podíl ve struktuře oběžných aktiv navíc stále roste. Proto je důležité, aby společnost prověřovala potenciální zákazníky a pohledávky si zajišťovala. Velké množství neuhrazených pohledávek pro ni může mít velmi vážné důsledky, např. druhotnou platební neschopnost.

Tabulka 5: Struktura oběžných aktiv (v tis. Kč)

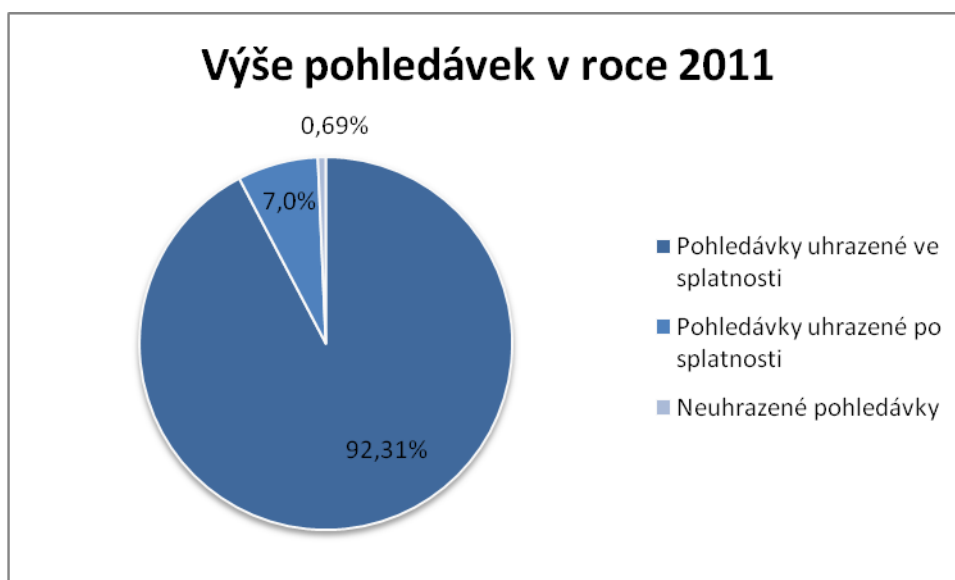
Rok	Zásoby	Krátkodobé pohledávky	Krátkodobý finanční majetek	Oběžná aktiva celkem
2011	2 978	11 388	4 853	19 219
2012	4 054	14 581	4 799	23 434
2013	4 446	19 694	2 120	26 260
2014	3 384	17 536	3 488	24 408

Zdroj: Vlastní zpracování dle interních dokumentů společnosti.

2.2.2 Vývoj pohledávek v letech 2011 – 2014

V této kapitole jsou analyzovány pohledávky společnosti RS ELEKTRO, s. r. o. v letech 2011 – 2014. Vývoj pohledávek je zachycen graficky. Obvyklá výše pohledávek se pohybuje okolo 10 000 – 20 000 Kč. Výjimkou ale nejsou ani pohledávky v hodnotě 100 000 Kč nebo dokonce 500 000 Kč.

Celková výše pohledávek v roce 2011 činila 74 376 696 Kč. Jak je patrné z následujícího grafu, 92,31 % pohledávek bylo uhrazeno ve lhůtě splatnosti. Po splatnosti bylo uhrazeno 7 % pohledávek a 0,69 % pohledávek zatím nebylo uhrazeno. Podle obchodního zákoníku trvala promlčecí lhůta 4 roky. Pokud dlužníci nepodepsali uznání dluhu, mohou být některé neuhrazené pohledávky z tohoto roku již promlčené.

Graf 2: Výše pohledávek v roce 2011

Zdroj: Vlastní zpracování dle osobního sdělení (Sladký, 2014).

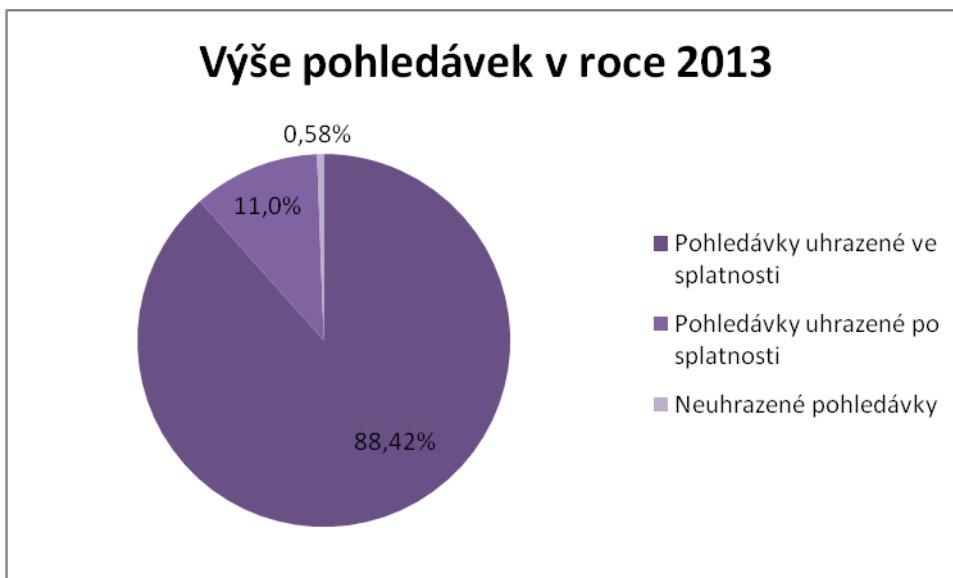
V roce 2012 činila celková výše pohledávek 92 639 691 Kč. Z toho bylo 89,85% pohledávek uhrazeno ve lhůtě splatnosti. Po splatnosti bylo uhrazeno 9,5 %, což je o 1,5% více než v roce 2011. Pohledávky, které doposud nebyly uhrazeny, tvoří 0,65%.

Graf 3: Výše pohledávek v roce 2012

Zdroj: Vlastní zpracování dle osobního sdělení (Sladký, 2014).

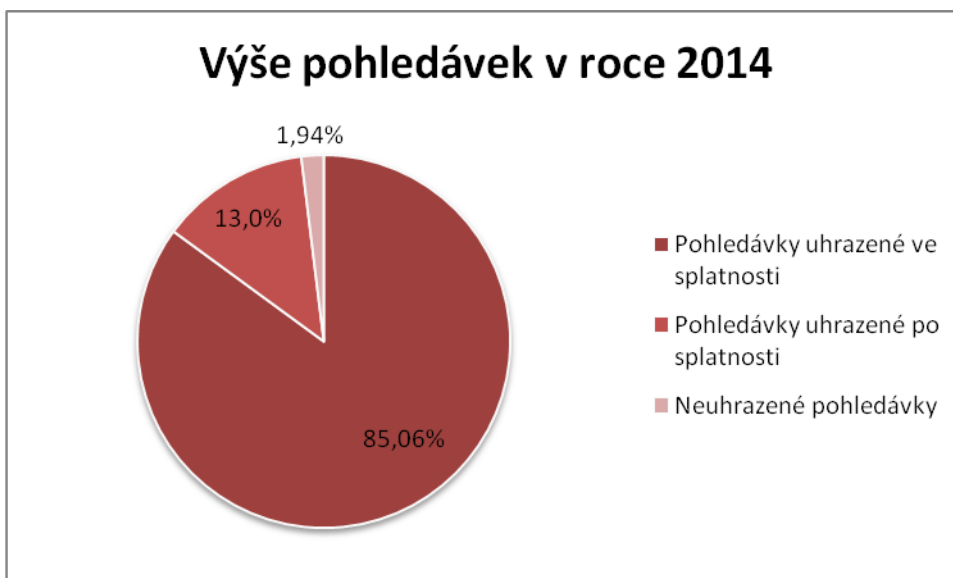
Celková výše pohledávek v roce 2013 byla 78 368 515 Kč. Pohledávky zaplacené ve lhůtě splatnosti tvořily 88,42 %. Podíl nezaplacených pohledávek vzrostl oproti roku 2012 opět o 1,5 %, a to na 11 %. Doposud neuhrazené pohledávky tvoří 0,58%.

Graf 4: Výše pohledávek v roce 2013

Zdroj: Vlastní zpracování dle osobního sdělení (Sladký, 2014).

V roce 2014 činila celková výše pohledávek 81 611 635. Pohledávky uhrazené ve lhůtě splatnosti tvořily 85,06 %. Pohledávky uhrazené po splatnosti vzrostly oproti roku 2013 o 2 %, a to na 13 %. Podíl neuhrazených pohledávek také oproti roku 2013 vzrostl, a to na 1,94 %.

Graf 5: Výše pohledávek v roce 2014

Zdroj: Vlastní zpracování dle osobního sdělení (Sladký, 2014).

Celková výše pohledávek v jednotlivých letech, a z toho pohledávky uhrazené ve lhůtě splatnosti, pohledávky uhrazené po splatnosti a neuhrazené pohledávky jsou shrnuty v následující tabulce.

Tabulka 6: Vývoj pohledávek v letech 2011 – 2014 v Kč

Rok	2011	2012	2013	2014
Pohledávky uhrazené ve splatnosti	68 657 128	83 236 762	69 293 441	69 418 857
Pohledávky uhrazené po splatnosti	5 206 369	8 800 771	8 620 537	10 609 513
Neuhrazené pohledávky	513 199	602 158	454 537	1 583 266
Celkem	74 376 696	92 639 691	78 368 515	81 611 635

Zdroj: Vlastní zpracování dle osobního sdělení (Sladký, 2014).

Z tabulky je patrné, že celková výše pohledávek se pohybovala v rozmezí 74 - 93 milionů Kč. Pohledávky uhrazené po splatnosti vzrostly v roce 2014 oproti roku 2011 na dvojnásobek, což je negativní faktor. Také neuhrazené pohledávky vzrostly, a to především v roce 2014. Společnost by proto měla klást větší důraz na zajištění a popřípadě vymáhání pohledávek.

2.2.3 Okruhy problematických pohledávek

Na základě osobního rozhovoru s jednatelem společnosti jsem navrhla rozdělení pohledávek vzniklých od roku 2011 do roku 2014 do tří skupin, a to na neuhrazené pohledávky do 30 000 Kč, neuhrazené pohledávky nad 30 000 Kč a pohledávky vymáhané soudně. Dále uvádím, jaký objem pohledávek se promlčel v letech 2011 - 2014. Společnost RS ELEKTRO, s. r. o. nemá žádné pohledávky za zahraničními dlužníky.

Neuhrazené pohledávky do 30 000 Kč

K nepromlčeným pohledávkám do 30 000 Kč za jedním dlužníkem lze tvořit daňové opravné položky až do výše 100 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky, pokud od doby splatnosti uplynulo více než 12 měsíců. O částku daňových opravných položek lze snížit základ daně z příjmů a tím i daňovou povinnost podnikatele.

Do této skupiny spadají pohledávky v celkové hodnotě 153 469 Kč. Společnost RS ELEKTRO, s. r. o. doposud k těmto pohledávkám nevytvořila žádné daňové opravné položky. V roce 2011 do této skupiny spadaly pohledávky v celkové výši 27 239 Kč. Žádné z těchto pohledávek nejsou promlčeny. Podnikatel k nim může vytvořit opravné položky ve výši 27 239 Kč. V roce 2012 do této skupiny spadaly pohledávky v celkové výši 27 106 Kč. K těmto pohledávkám může podnikatel vytvořit opravné položky ve stejné výši. V roce 2013 byla výše pohledávek spadajících do této skupiny 39 772 Kč. K těmto pohledávkám může společnost opět vytvořit opravné položky ve stejné výši. V roce 2014 spadaly do této skupiny pohledávky v celkové výši 59 593 Kč. Z těchto jsou pohledávky v hodnotě 15 365 Kč po splatnosti více než 12 měsíců. K těmto pohledávkám může podnikatel vytvořit opravné položky, a to ve výši 15 365 Kč (Sladký, 2015).

Neuhrazené pohledávky nad 30 000 Kč

K nepromlčeným pohledávkám nad 30 000 Kč lze tvořit daňové opravné položky až do výše 50% neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky, pokud od doby splatnosti uplynulo více než 18 měsíců, a ve výši až 100% neuhrazené rozvahové hodnoty, pokud od doby splatnosti uplynulo více než 36 měsíců. Daňové opravné položky jsou daňově uznatelným nákladem a snižují základ daně a tím i daňovou povinnost.

Do této skupiny spadají pohledávky v celkové hodnotě 2 999 691 Kč. Podnikatel k těmto pohledávkám nevytvořil žádné daňové opravné položky. V roce 2011 byla celková hodnota těchto pohledávek 486 201 Kč. Z toho jsou pohledávky v hodnotě 5 995 Kč promlčeny. K těmto pohledávkám může podnikatel vytvořit opravné položky ve výši 480 206 Kč. V roce 2012 spadaly do této skupiny pohledávky v celkové výši 575 052 Kč. Z toho je 281 005 Kč po splatnosti více než 36 měsíců a lze k nim vytvořit opravné položky ve výši 281 005 Kč. Hodnota pohledávek po splatnosti více než 18 měsíců, ale méně než 36 měsíců je 294 047 Kč. K těmto pohledávkám lze vytvořit opravné položky ve výši 147 024 Kč. V roce 2013 byla celková hodnota pohledávek spadajících do této skupiny 414 765 Kč. K těmto pohledávkám může podnikatel vytvořit opravné položky ve výši 207 383 Kč. V roce 2014 byla hodnota pohledávek spadajících do této skupiny 1 523 673 Kč. Tyto pohledávky nejsou po splatnosti více než 18 měsíců, proto k nim nemohou být vytvořeny opravné položky (Sladký, 2015).

Pohledávky vymáhané soudně

Od roku 2011 do současnosti přistoupila společnost RS ELEKTRO, s. r. o. k vymáhání pohledávek soudní cestou pouze jedenkrát. Rozhodla se vymáhat pohledávku z titulu nezaplacené kupní ceny dle kupní smlouvy uzavřené v říjnu 2008 v hodnotě 50 000 Kč. Termín splatnosti kupní ceny byl 21. 10. 2008. Dlužník tuto částku neuhradil ani po opakovaném upomínání. V roce 2011 se společnost RS ELEKTRO, s. r. o. rozhodla pohledávku vymáhat soudní cestou. Dne 10. 11. 2011 podala žalobu k okresnímu soudu v Jihlavě. Soud rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit do tří dnů od právní moci rozsudku částku ve výši 50 000 Kč společně s úroky z prodlení. Dále je žalovaný povinen uhradit náklady řízení ve výši 23 565 Kč. Rozsudek nabyt právní moci dne 26. 11. 2011. I přesto žalovaný částku do dnešního dne neuhradil. Podnikatel je oprávněn podat návrh na soudní výkon rozhodnutí (Sladký, 2015).

Promlčené pohledávky

Podle zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, který platil do 31. 12. 2013, trvala promlčecí lhůta čtyři roky. Podle této úpravy se v roce 2011 promlčely pohledávky z roku 2007, u kterých nebylo podepsáno uznání dluhu. Celkový objem těchto pohledávek je 55 536 Kč. V roce 2012 se promlčely pohledávky z roku 2008, a to v celkovém objemu 50 000 Kč. V roce 2013 to byly pohledávky z roku 2009 v celkovém objemu 123 550 Kč a v roce 2014 pohledávky z roku 2010 v celkovém objemu 14 272 Kč. Celkem se v letech 2011 – 2014 promlčely pohledávky v objemu 243 358 Kč.

2.2.4 Dopad opravných položek k pohledávkám na daň z příjmů

Opravné položky jsou daňově uznatelným nákladem a snižují tak základ daně z příjmů. Sazba daně z příjmů právnických osob činí 19%. Následující tabulka zobrazuje, o kolik by byla nižší daň z příjmů, kdyby podnikatel uplatnil v roce 2015 daňové opravné položky k pohledávkám.

Tabulka 7: Dopad opravných položek na daň z příjmů (v Kč)

Rok	Opravné položky		Částka, o kterou by byla nižší daň z příjmů
	Pohledávky do 30 000 Kč	Pohledávky nad 30 000 Kč	
2011	27 239	480 206	96 415
2012	27 106	428 029	86 476
2013	39 772	207 383	46 959
2014	15 365	0	2 919
Celkem	109 482	1 115 617	232 769

Zdroj: Vlastní zpracování dle Knihy pohledávek společnosti RS ELEKTRO, s. r. o.

Jak vyplývá z tabulky 7, částka, kterou by podnikatel v roce 2015 ušetřil na dani z příjmů, kdyby uplatnil daňové opravné položky k pohledávkám vzniklým v letech 2011 - 2014, je 232 769 Kč.

2.3 Způsob zajištění pohledávek v letech 2011 - 2014

Společnost RS ELEKTRO, s. r. o. prodává zboží buď přímo ve své provozovně, a to s platbou v hotovosti nebo s lhůtou splatnosti 14 dní, nebo zboží dodává svým zákazníkům. Hotově je hrazeno 20% z celkového objemu plateb kupní ceny, 80% případů je placeno na fakturu. Obvyklá výše kupní ceny je 10 000 – 15 000 Kč. Objevují se i faktury s kupní cenou 100 000 – 500 000 Kč. Zboží je dodáváno vždy na základě písemné objednávky. Společnost se svými zákazníky neuzavírá žádné písemné smlouvy. Podnikatelský subjekt své pohledávky téměř vůbec nezajišťuje. Jen v některých případech požaduje po dlužnících uznání dluhu, aby se prodloužila promlčecí lhůta a společnost měla delší čas na vymáhání dluhu. Způsob zajišťování pohledávek je v letech 2011 – 2014 stále stejný (Sladký, 2015).

2.4 Způsob vymáhání pohledávek v letech 2011 - 2014

Společnost eviduje pohledávky v účetním softwaru Money S3. Faktury jsou splatné do 14 dní od vystavení. Pokud se odběratel zpozdí s úhradou do 5 pracovních dní po termínu splatnosti, společnost to toleruje. Pokud odběratel nezaplatí ani do 5 dnů od splatnosti, začíná proces vymáhání. Prvním krokem je telefonické kontaktování dlužníka a zjištění, zda obdržel fakturu v pořádku. Pokud ne, společnost fakturu zašle

znovu. Jestliže odběratel fakturu obdržel v pořádku, je upozorněn na to, že je v prodlení s platbou a vyzván k nápravě. Pokud se tak nestane do 14 dnů od upozornění, společnost posílá písemnou upomínku poštou, ve které je uveden nový termín splatnosti. Další kroky ve vymáhání provádí podnikatelský subjekt jen ve výjimečných případech. Jedenkrát se pokusil pohledávku vymáhat soudní cestou. Pro tento případ využívá služeb advokáta. Dle jednatele společnosti je soudní vymáhání pohledávek náročné jak časově, tak finančně, proto tento způsob není využíván příliš často (Sladký, 2015).

2.5 Započtení závazků

Společnost RS ELEKTRO, s. r. o. obchoduje s několika podnikatelskými subjekty, kde vystupuje jak v roli věřitele, tak v roli dlužníka. S těmito podnikatelskými subjekty má vzájemné závazky i pohledávky. Proto často využívá započtení závazků. Společnost aplikuje pouze započtení dohodou, jednostranné započtení nevyužívá (Sladký, 2015).

2.6 Účetní a daňový dopad neuhrazených pohledávek

Neuhrazené pohledávky ovlivňují společnost RS ELEKTRO, s. r. o. v oblasti účetnictví i daní. V účetnictví se neuhrazené pohledávky dotýkají účetních opravných položek k pohledávkám a účetních odpisů pohledávek. Z daňového pohledu se neuhrazené pohledávky týkají daňových opravných položek, které se tvoří podle ZoR a daňově uznatelného odpisu pohledávek tvořeného podle ZDP.

2.6.1 Opravné položky k pohledávkám

Společnost RS ELEKTRO, s. r. o. netvoří k problematickým pohledávkám účetní opravné položky a nepodává tak věrný a poctivý obraz účetnictví. Netvoří ani daňové opravné položky, i když by mohla. Daňové opravné položky jsou nákladem vynaloženým na dosažení, zajištění a udržení příjmů – snižují tak daňový základ. Jejich netvoření má za důsledek vyšší základ daně z příjmů a tím i vyšší daňovou povinnost podnikatelského subjektu – viz kapitola 2.2.4 (Sladký, 2015).

2.6.2 Odpisy pohledávek

Pokud dojde k promlčení pohledávky, musí ji podnikatelský subjekt odepsat účetně a zároveň může uplatnit daňový odpis pohledávky. Společnost RS ELEKTRO, s. r. o. však nepoužívá účetní ani daňové odpisy pohledávek. To má opět za následek porušení zásady věrného a poctivého obrazu účetnictví a zbytečné zvýšení daňového základu a daňové povinnosti společnosti (Sladký, 2015).

2.7 Shrnutí analýzy současného zajištění a vymáhání pohledávek

Z provedené analýzy je patrné, že pohledávky z obchodních vztahů tvoří více než polovinu celkových aktiv společnosti a jejich podíl na celkových aktivech v letech 2011 – 2014 neustále roste. Proto je pro podnikatelský subjekt důležité, aby dlužníci platili závazky řádně a včas. Společnost své potenciální zákazníky žádným způsobem neprověřuje a nepoužívá žádné zajišťovací instrumenty. Po svých zákaznících požaduje pouze uznání dluhu, a to jen v některých případech. Analýza dále odhalila, že podíl pohledávek zaplacených po splatnosti a podíl nezaplacených pohledávek se od roku 2011 zvýšil. Navíc bylo zjištěno, že v letech 2011 – 2014 se promlčely pohledávky v celkovém objemu 243 358 Kč. Dle mého názoru by společnost měla zlepšit systém mimosoudního i soudního vymáhání pohledávek. Jako kladné hodnotím, že podnikatelský subjekt využívá vzájemné zápočty pohledávek a závazků, které má se svými obchodními partnery. Z analýzy dále vyplynulo, že společnost netvoří účetní ani daňové opravné položky a odpisy pohledávek.

3 VLASTNÍ NÁVRHY ŘEŠENÍ

Závěrečná část bakalářské práce předkládá návrhy řešení, které dle mého názoru zlepšují současný stav zajišťování a vymáhání pohledávek ve společnosti RS ELEKTRO, s. r. o. V úvodu této kapitoly jsou uvedeny způsoby, jak předcházet vzniku problematických pohledávek, dále jsou zde navrženy zajišťovací instrumenty, o kterých se domnívám, že jsou pro společnost nejvhodnější. Následně společnosti navrhuji, jak zefektivnit způsob vymáhání pohledávek mimosoudní i soudní cestou. V závěru kapitoly podnikatelskému subjektu doporučuji, jak snížit daňovou povinnost.

3.1 Prevence vzniku problematických pohledávek

Dle mého názoru je prevence vzniku problematických pohledávek velmi důležitá. Díky ní může společnost předejít řadě nedobytných pohledávek a problémům s nimi spojených. Podnikatelskému subjektu proto navrhuji preventivní opatření, díky kterým lze vzniku problematických pohledávek alespoň z části zamezit.

3.1.1 Zjišťování informací o smluvním partnerovi

Informace o smluvním partnerovi jsou základním nástrojem prevence vzniku problematických pohledávek. V první části bakalářské práce se jim věnuje kapitola 1.6.2.

Společnost RS ELEKTRO, s. r. o. své zákazníky žádným způsobem neprověřuje. Dle mého názoru by bylo vhodné použít alespoň některé ze způsobů prověřování odběratelů.

Informace o smluvním partnerovi lze získat z vlastních zkušeností z předchozích obchodních vztahů. Společnost by měla monitorovat platební morálku svých obchodních partnerů, aby věděla, kteří zákazníci jsou nespolehliví, a znovu s nimi do obchodních vztahů nevstupovala.

Proto bych společnosti doporučila systém CONTROL – software pro vymáhání pohledávek od společnosti A.W.I.S. Systémy, správa, s. r. o. Software je možné zakoupit v internetovém obchodě na adrese www.pokladny-systemy.cz/system-control

za 605 Kč. Tento program pomáhá eliminovat nezaplacené pohledávky a poskytuje jejich přehlednou evidenci a kontrolu nad celým procesem vymáhání. Lze ho napojit na účetní program Money S3, který společnost RS ELEKTRO, s. r. o. používá. Software nejprve uživatele upozorní na faktury, které jsou po splatnosti, a následně upozorní také dlužníka prostřednictvím písemné upomínky. Písemnou upomínku lze velmi jednoduše vygenerovat. Software umožňuje nastavení několika úrovní upozornění – SMS, email atd. Pokud dlužník na upomínku nereaguje, je možné v systému vygenerovat předžalobní výzvu. Společnost následně rozhodne, zda podat žalobu (A.W.I.S. Správa, systémy s. r. o., 2015).

Srovnávala jsem mezi sebou tento a další tři software - SynopsIS (www.synopsis.cz), Altus Vario (www.vario.cz) a SP Nemesis (www.catania.cz/software-pro-spravu-pohledavek-218621). Srovnání jsem prováděla na základě informací z internetových stránek jednotlivých software dostupných z www.synopsis.cz, www.vario.cz a www.catania.cz/software-pro-spravu-pohledavek-218621. Nakonec jsem se rozhodla pro systém CONTROL kvůli jeho nízké ceně a kladným recenzím uživatelů. Dle mého názoru je pro malou společnost naprosto dostačující.

Dalším místem, kde je možné získat informace, je obchodní rejstřík a sbírka listin. Obojí je dostupné na oficiálním serveru českého soudnictví www.justice.cz. Z obchodního rejstříku lze zjistit základní informace o většině podnikatelských subjektů. Sbírkou listin obsahuje důležité dokumenty vztahující se k subjektům jako např. zakladatelské listiny, výroční zprávy nebo účetní závěrky. Obchodní rejstřík i sbírka listin jsou veřejně dostupné a lze do nich zdarma nahlížet.

Jako další zdroj informací bych společnosti doporučila ARES – Administrativní registr ekonomických subjektů. ARES je informační systém, který vede Ministerstvo financí ČR. Je dostupný na internetové adrese http://www.info.mfcr.cz/ares/ares_es.html.cz. ARES zpřístupňuje veřejné údaje o ekonomických subjektech z informačních systémů veřejné správy. Obsahuje údaje z obchodního rejstříku, živnostenského rejstříku, insolvenčního rejstříku a dalších veřejných registrů.

Informace o dlužnících je možné získat také z Centrálního registru dlužníků ČR (CERD) dostupného na adrese www.centralniregistrdluzniku.cz. Tento registr nabízí jak

bezplatné, tak placené služby. Zdarma je možné provést registraci do aplikace CERD a poté požádat o výpis o bezdlužnosti, vyžádat si nepřetržitou online kontrolu vlastních závazků a vstupovat do systému, který umožňuje vyhledávat závazky ostatních ekonomických subjektů. Zdarma je také možné vkládat dlužníky do registru nebo vyhledávat věřitele. Za poplatek 300 Kč je možné nechat vystavit potvrzení o bezdlužnosti. Přístup do registru dlužníků je možné získat také za poplatek. Výše tohoto poplatku je uvedena v následující tabulce.

Tabulka 8: Výše poplatku za přístup do registru dlužníků CERD

Název tarifu	Výše poplatku
Kredit	50 Kč za každé hledání v databázích CERD + 50 Kč za každý vklad dlužníka (nabití kreditu minimálně 1 000 Kč)
Basic	přístup na 1 rok formou splátek 1 500 Kč/1 měsíc
Full	přístup na 1 rok za 10 000 Kč
Promo	přístup na 1 rok za 3 000 Kč s povinností umístění loga CERD na své www stránky
Reciprocal	přístup na 1 rok za 2 000 Kč s povinností vkladu všech dlužníků s platbou po splatnosti delší než 30 dní

Zdroj: Vlastní zpracování dle Centrálního registru dlužníků ČR.

Společnosti doporučuji využít tarif Kredit. Dle mého názoru je pro podnikatelský subjekt nejméně nákladný a neukládá žádnou povinnost.

3.2 Zajištění pohledávek

Jak je uvedeno v kapitole 2.3, společnost RS ELEKTRO, s. r. o. své pohledávky téměř nezajišťuje. Používá pouze uznání dluhu, a to jen v některých případech. V této kapitole se pokusím společnosti navrhnout vhodné zajišťovací instrumenty, které by mohla začít využívat.

Společnost RS ELEKTRO, s. r. o. se svými zákazníky neuzavírá žádné písemné smlouvy. Obvyklá výše kupní ceny se pohybuje okolo 10 000 – 15 000 Kč, ale výjimkou není ani kupní cena 100 000 – 500 000 Kč. Proto doporučuji, aby společnost uzavírala rámcové kupní smlouvy alespoň s odběrateli, kteří kupují zboží za více než

100 000 Kč a s kupujícími, se kterými nemá dřívější zkušenosti. Ve smlouvě doporučuji uvést smluvní pokutu ve výši 0,5% denně z dlužné částky. Takto vysoká smluvní pokuta se mi jeví jako adekvátní. Dále považuji za vhodné do smlouvy zařadit rozhodčí doložku pro případ řešení sporu soudní cestou. Jak je uvedeno v kapitole 1.8.2, rozhodčí řízení má oproti řízení vedenému dle OSŘ několik výhod. Vzor rámcové kupní smlouvy je uveden v příloze č. 1 a vzor rozhodčí doložky v příloze č. 2.

Dle mého názoru je účinným řešením problematických pohledávek platba při převzetí zboží. Tento způsob platby závisí na dohodě obou stran. Doporučila bych jej použít vždy, když se společnost s kupujícím dohodne. Nyní je z celkového objemu plateb kupní ceny 20% hrazeno hotově. Dle mého názoru by měl podnikatelský subjekt postupně v horizontu čtyř let dosáhnout alespoň 40% hotovostních plateb.

Dále bych podnikateli doporučila využívat zálohové platby, které mohou alespoň zčásti předejít neuhrazení pohledávky. Také použití tohoto institutu je závislé na dohodě obou stran. Doporučuji společnosti používat zálohové platby ve výši 50% kupní ceny.

Podnikatelský subjekt aplikuje utvrzovací instrument uznání dluhu, ale jen v některých případech. Doporučuji proto sledovat neuhrazené pohledávky a v případě hrozícího promlčení použít uznání dluhu pokaždé.

3.3 Mimosoudní vymáhání pohledávek

Způsob, jakým společnost RS ELEKTRO, s. r. o. vymáhá své pohledávky, je uveden v kapitole 2.4. Dle mého názoru není dostatečně efektivní. Společnosti se proto pokusím navrhnout vhodnější a efektivnější způsob mimosoudního vymáhání pohledávek.

Jak odhalila analytická část, společnost eviduje pohledávky v účetním software Money S3. Dobu splatnosti má nastavenou na 14 dnů od vystavení faktury, což se mi jeví jako optimální. Postup, který společnost aplikuje v případě neuhrazení pohledávky do doby splatnosti, se mi však nejeví jako nejvhodnější.

Navrhuji, aby společnost kontaktovala dlužníka ihned po vypršení doby splatnosti telefonicky a ujistila se, že fakturu obdržel v pořádku. Pokud ano, měla by žádat

okamžité zaplacení dlužné částky. Upozornění na neuhrazenou fakturu doporučuji poslat též e-mailem. Pokud dluh nebude zaplacen do 5 pracovních dnů od upozornění, měla by společnost okamžitě zaslat první písemnou upomínku, v které uvede nové datum splatnosti. Vzor upomínky č. 1 je uveden v příloze č. 3. Upomínka by měla být zaslána doporučeně. Do čtrnácti dní od zaslání první upomínky by společnost měla zaslat druhou písemnou upomínku, ve které dá jasně najevo, že nadále nebude tolerovat dlužníkovi průtahy s platbou a upozorní ho na možnost zapsání do Centrálního registru dlužníků ČR. Vzor druhé upomínky je uvede v příloze č. 4.

Pokud společnost zjistí, že má dlužník dočasné problémy s financemi, ale svůj dluh chce uhradit, doporučuji sjednání splátkového kalendáře. Vzor smlouvy o splátkovém kalendáři je v příloze č. 5. V kalendáři by měla být uvedena ztráta výhody splátek v případě nedodržení splatnosti jedné ze splátek.

3.4 Soudní vymáhání pohledávek

K soudnímu vymáhání pohledávek přistoupila společnost RS ELEKTRO, s. r. o. od svého vzniku do současnosti pouze jedenkrát. Dle jejího jednatele je soudní vymáhání časově i finančně náročné. Pokud se k soudnímu vymáhání rozhodne, podávám návrhy, jak by měla společnost postupovat.

3.4.1 Řízení nalézací dle ZRŘ

Pokud bude v kupní smlouvě mezi společnostmi RS ELEKTRO, s. r. o. a dlužníkem zakomponována rozhodčí doložka, doporučuji společnosti využít řízení nalézací dle ZRŘ. Dle mého názoru je efektivnější než řízení nalézací dle OSŘ a má hned několik výhod. Je rychlé, neveřejné a neformální. Mezi další výhody patří to, že si strany samy mohou určit rozhodce a také místo a jazyk rozhodčího řízení. Jistou nevýhodou může být riziko jednoinstančnosti. Rozhodnutím rozhodčího soudu je rozhodčí nález. Pokud strana dobrovolně nesplní povinnosti vyplývající z rozhodčího nálezu, stává se nález exekučním titulem.

Náklady rozhodčího řízení jsou určeny jednotlivými rozhodčími soudy nebo rozhodci. Porovnávala jsem mezi sebou Asociaci rozhodců ČR (www.arcr.cz), Rozhodčí soud při

Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR (www.soud.cz) a Rozhodčí soud při IAL SE (www.rozhodcisoud.net). Informace jsem zjišťovala z internetových stránek www.arcr.cz, www.soud.cz a www.rozhodcisoud.net. Společnosti bych doporučila vybírat rozhodce z Asociace rozhodců ČR, výše jejich odměn je nižší než u ostatních, které jsem porovnávala. Dle sazebníku Asociace rozhodců ČR činí odměna každého rozhodce 2,5% z hodnoty sporu. Minimální výše odměny je stanovena na 7 000 Kč a maximální výše činí 1 000 000 Kč. Nelze-li hodnotu sporu určit, pak odměna činí 10 000 Kč. Kromě odměny rozhodce mezi náklady rozhodčího řízení patří paušální náhrada administrativně-správních nákladů ve výši 0,25% hodnoty sporu, minimálně však 700 Kč. Všechny výše uvedené částky jsou bez DPH (Asociace rozhodců ČR, 2014).

3.4.2 Řízení nalézací dle OSŘ

Řízení nalézací dle OSŘ doporučuji využívat při vymáhání pohledávek, jejichž hodnota nepřesahuje 100 000 Kč, nebo pokud smlouva s dlužníkem neobsahuje rozhodčí doložku. Dle mého názoru je lepší využít zkrácené civilní řízení než klasické soudní řízení. Ve zkráceném řízení lze dosáhnout rozhodnutí bez ústního projednání před soudem, a to vydáním platebního rozkazu. Pokud nepřevyšuje peněžité plnění 1 000 000 Kč, soud může vydat elektronický platební rozkaz. K vydání elektronického platebního rozkazu je třeba, aby společnost podala návrh na elektronickém formuláři podepsaném elektronickým podpisem. Podnikatel elektronický podpis nevlastní, proto doporučuji jeho zakoupení. Dle ceníku České pošty činí cena za rok užívání 396 Kč (Česká pošta, 2015). Výše soudních poplatků za návrh na vydání platebního rozkazu a výše soudních poplatků za návrh na vydání elektronického platebního rozkazu je uvedena v tabulce 9.

Tabulka 9: Výše soudních poplatků za návrh na vydání platebního rozkazu a elektronického platebního rozkazu

Hodnota vymáhané pohledávky	Výše soudního poplatku	
	Platební rozkaz	Elektronický platební rozkaz
do 10 000 Kč	1 000 Kč	400 Kč
nad 10 000 Kč do 20 000 Kč	1 000 Kč	800 Kč
nad 20 000 Kč do 40 000 000 Kč	5% z této částky	4% z této částky
nad 40 000 000 Kč	2 000 000 Kč a 1% z částky přesahující 40 000 000 Kč	4% z této částky

Zdroj: Vlastní zpracování dle zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích.

Výše soudních poplatků za návrh na zahájení klasického občanského soudního řízení je uvedena v následující tabulce.

Tabulka 10: Výše soudních poplatků za návrh na zahájení občanského soudního řízení

Hodnota vymáhané pohledávky	Výše soudního poplatku
do 20 000 Kč	1 000 Kč
nad 20 000 Kč a do 40 000 000 Kč	5% z této částky
nad 40 000 000 Kč	2 000 000 Kč a 1% z částky přesahující 40 000 000 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích.

Společnost se může rozhodnout využít služeb advokáta. V takovém případě mu náleží smluvní či mimosmluvní odměna. Mimosmluvní odměna je určena Vyhláškou č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). Výše odměny za jeden právní úkon je uvedena v následující tabulce.

Tabulka 11: Výše mimosmluvní odměny advokáta za jeden právní úkon

Hodnota vymáhané pohledávky	Sazba mimosmluvní odměny
do 500 Kč	300 Kč
přes 500 Kč do 1 000 Kč	500 Kč
přes 1 000 Kč do 5 000 Kč	1 000 Kč
přes 5 000 Kč do 10 000 Kč	1 500 Kč
přes 10 000 Kč do 200 000 Kč	1 500 Kč a 40 Kč za každých započatých 1 000 Kč, o které hodnota převyšuje 10 000 Kč
přes 200 000 Kč do 10 000 000 Kč	9 100 Kč a 40 Kč za každých započatých 10 000 Kč, o které hodnota převyšuje 200 000 Kč
přes 10 000 000 Kč	48 300 Kč a 40 Kč za každých započatých 100 000 Kč, o které hodnota převyšuje 10 000 000 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle Vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif).

Kromě mimosmluvní odměny náleží advokátovi náhrada hotových výdajů a náhrada za promeškaný čas, která činí 100 Kč za každou započatou půlhodinu a pokud je advokát plátcem DPH, náleží mu v zákonné výši i toto DPH. Dle mého názoru je odměna advokáta vysoká a stejně tak riziko neúspěchu ve věci, proto nedoporučuji společnosti využívat jeho služeb.

3.4.3 Srovnání výše nákladů při soudním vymáhání pohledávek

Následující tabulka srovnává výši nákladů při vymáhání pohledávek soudní cestou. Pro porovnání jsem zvolila čtyři různé hodnoty pohledávek a uvedla výši nákladů pro jednotlivé způsoby vymáhání.

Tabulka 12: Srovnání výše nákladů při vymáhání pohledávek soudní cestou

Hodnota vymáhané pohledávky	Výše soudních poplatků			
	Rozhodčí řízení	Klasické soudní řízení	Platební rozkaz	Elektronický platební rozkaz
10 000 Kč	7 700 Kč	1 000 Kč	1 000 Kč	400 Kč
50 000 Kč	7 700 Kč	2 500 Kč	2 500 Kč	2 000 Kč
100 000 Kč	7 700 Kč	5 000 Kč	5 000 Kč	4 000 Kč
500 000 Kč	13 750 Kč	25 000	25 000 Kč	20 000 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích a dle sazebníku Asociace rozhodců ČR

Z porovnání vyplývá, že u prvních třech případů je nejvýhodnější využít elektronický platební rozkaz. Až v případě poslední pohledávky, jejíž hodnota je 500 000 Kč, je nejméně nákladné využití rozhodčího řízení.

U pohledávek do 100 000 Kč navrhuji využívat elektronický platební rozkaz. U pohledávek, jejichž hodnota převyšuje 100 000 Kč, doporučuji využívat rozhodčí řízení.

3.4.4 Exekuční řízení dle EŘ

V případě, že dlužník dobrovolně nesplní, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí soudu, doporučuji podat návrh na exekuční řízení dle EŘ. Dle mého názoru je exekuční řízení výhodnější než vykonávací řízení dle OSŘ. Oprávněný podává exekuční návrh přímo exekutorovi a tento návrh není zpoplatněn. Způsob exekuce volí exekutor a může zvolit i více způsobů. V případě řízení vykonávacího dle OSŘ volí způsob výkonu rozhodnutí ten, kdo podává návrh, a může zvolit jen jeden způsob a navíc musí označit majetek dlužníka. Odměna exekutora závisí na vymožené částce, proto se snaží, aby tato částka byla co nejvyšší.

Výše odměny exekutora za exekuci činí:

- minimálně 3 000 Kč,
- 15% z částky do 3 000 000 Kč,
- 10% z přebývajících částky do 40 000 000 Kč,

- 5% z přebývajících částky do 50 000 000 Kč,
- 1% z přebývajících částky do 250 000 000 Kč (Vyhláška č. 330/2001 Sb.).

Je-li exekutor plátcem DPH, náleží mu v zákonné výši. Exekuci dle EŘ doporučuji využít v případě dlužníka uvedeného v kapitole 2.2.3. V tomto případě soud rozhodl v řízení nalézacím dle OSŘ, že dlužník má zaplatit společnosti RS ELEKTRO, s. r. o. dlužnou částku 50 000 Kč a náklady řízení ve výši 23 565 Kč. I když je rozhodnutí soudu v právní moci, dlužník dluh stále neuhradil.

3.5 Zmírnění účetního, daňového a ekonomického dopadu neuhrazených pohledávek

Jak bylo zjištěno v analytické části, společnost RS ELEKTRO, s. r. o. netvoří účetní a daňové opravné položky a nevyužívá ani účetní a daňové odpisy pohledávek. Společnosti doporučuji, aby opravné položky i odpisy pohledávek důsledně tvořila. Díky tvorbě účetních opravných položek a odpisů pohledávek bude respektovat zásadu věrného a poctivého obrazu skutečnosti v účetnictví. Tvorba daňových opravných položek a odpisů pohledávek společnosti sníží základ daně z příjmů a tím i výslednou daňovou povinnost. Správný postup při tvorbě daňových opravných položek a daňových odpisů pohledávek je uveden v kapitolách 1.11.2 a 1.11.3. V kapitole 2.2.4 je uvedeno, že částka, kterou by společnost v roce 2015 ušetřila na dani z příjmů, kdyby využila daňové opravné položky k pohledávkám vzniklým v letech 2011 – 2014 je 232 769 Kč.

V analytické části bylo dále zjištěno, že doba obratu pohledávek je delší než doba obratu závazků. Společnosti bych doporučila, aby kladla větší důraz na včasné platby od dlužníků, a to používáním zajišťovacích a utvrzovacích instrumentů dle kapitoly 3.2. Analýza také odhalila, že hodnoty likvidity se pohybují na hranici doporučených hodnot, nebo dokonce pod touto hranicí. Na likviditu má největší vliv objem pohledávek. Společnost by se měla snažit snížit objem neuhrazených pohledávek po splatnosti zajišťováním a utvrzováním pohledávek a také jejich soudním a mimosoudním vymáháním – viz kapitoly 3.2, 3.3 a 3.4. Cílem by mělo být, aby odběratelé platili řádně a včas. Návrhy, jak prověřovat odběratele, aby společnost neobchodovala s nespolehlivými obchodními partnery, jsou uvedeny v kapitole 3.1.1.

3.6 Zhodnocení návrhů a jejich realizovatelnost v praxi

Ve třetí části bakalářské práce jsem se snažila společnosti RS ELEKTRO, s. r. o. podat návrhy na efektivnější zajištění a vymáhání pohledávek. Tyto návrhy jsem předložila jednateři společnosti. Stejně jako já považuje za velmi důležitou prevenci vzniku problematických pohledávek. Proto je nutné prověřovat potenciální obchodní partnery. Z možností navržených v kapitole 3.1.1 se mu jeví jako vhodný systém CONTROL – software pro vymáhání pohledávek, který plánuje v budoucnu zakoupit. Dále považuje za vhodné využívat ARES – Administrativní registr ekonomických subjektů, kde najde údaje ze všech informačních systémů veřejné správy. Informace bude hledat také v obchodním rejstříku a sbírce listin. Placené služby Centrálního registru dlužníků v blízké době neplánuje využívat.

Společnost RS ELEKTRO, s. r. o. neuzavírá se svými odběrateli žádné písemné smlouvy, proto navrhuji, aby uzavírala rámcové kupní smlouvy alespoň s odběrateli, kteří kupují zboží za více než 100 000 Kč, a s kupujícími, se kterými nemá zkušenosti. Jednateli se tento návrh jeví jako vhodný, proto bude společnost uzavírat rámcové kupní smlouvy dle vzoru v příloze č. 1. Společnosti jsem navrhla, aby do smlouvy zakomponovala rozhodčí doložku. Jednatel, ale projevil obavy, že tento návrh nebude v praxi realizovatelný, jelikož kupující jsou zvyklí na neformálnost a s rozhodčí doložkou nejspíš nebudou souhlasit. Co se týká plateb při převzetí zboží a zálohových plateb, má jednatel obavy, že těmito instituty může odradit potenciální zákazníci.

V kapitole 3.3.1 je uveden návrh, jak postupovat při mimosoudním vymáhání pohledávek. Jednateli se jeví jako vhodný a bude ho aplikovat. Také sjednání splátkového kalendáře považuje za zajímavé řešení v případě, že má dlužník pouze momentální problémy s financemi.

Jednatel je rád, že se díky mé práci seznámil s možnostmi soudního vymáhání pohledávek a do budoucna nevyklučuje jejich využití v praxi.

Jednateli jsem vysvětlila, jaký přínos by pro společnost měla důsledná tvorba opravných položek a odpisů pohledávek, proto se rozhodl, že je společnost začne důsledně tvořit.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se zabývala problematikou zajišťování a vymáhání pohledávek po splatnosti ve společnosti RS ELEKTRO, s. r. o. Cílem bylo navrhnout co možná nejefektivnější způsob zajištění a vymáhání pohledávek. Dílčím cílem práce bylo nalézt řešení ke zmírnění negativních dopadů pohledávek po splatnosti na účetní a daňovou oblast společnosti. V úvodu bakalářské práce jsem si položila čtyři výzkumné otázky a uvedla s nimi související hypotézy. Cílem bylo na tyto otázky odpovědět a potvrdit či vyvrátit hypotézy.

V teoretické části práce jsem uvedla nejdůležitější právní předpisy, ve kterých je problematika pohledávek upravena. Dále je v této kapitole charakterizován vznik pohledávek, jejich zajištění a způsoby mimosoudního i soudního vymáhání pohledávek. V závěru teoretické části je nastíněn účetní a daňový dopad neuhrazených pohledávek.

Analytická část bakalářské práce se zabývá současným stavem zajištění a vymáhání pohledávek po splatnosti ve společnosti RS ELEKTRO, s. r. o. V této části jsem provedla analýzu pohledávek v letech 2011 – 2014 a zjistila jsem současný způsob zajištění a vymáhání pohledávek používaný podnikatelem. V závěru kapitoly je analyzován vliv neuhrazených pohledávek z daňového a účetního pohledu. V kapitole Vlastní návrhy řešení jsem společnosti RS ELEKTRO, s. r. o. navrhla, jak by mohla zefektivnit způsob zajišťování a vymáhání pohledávek. Zaměřila jsem se především na to, jak prověřovat potenciální obchodní partnery, jak uzavírat smlouvy s odběrateli a které zajišťovací a utvrzovací instrumenty má používat. Pokud nedojde k uhrazení pohledávky do doby splatnosti, navrhla jsem, jak postupovat při mimosoudním i soudním vymáhání. Společnosti jsem také navrhla, jak snížit dopad neuhrazených pohledávek na daňovou a účetní oblast společnosti, a to využíváním daňových i účetních opravných položek a odpisů pohledávek.

Z provedené analýzy jsem zjistila odpovědi na výzkumné otázky a potvrdila či vyvrátila hypotézy. Výzkumná otázka č. 1 se ptala, jaké nástroje používá společnost RS ELEKTRO, s. r. o. při zajištění pohledávek. Zjistila jsem, že společnost využívá pouze utvrzovací instrument uznání dluhu, a to jen v některých případech. Hypotéza,

kteřá předpokládala, že společnost nepoužívá žádné nástroje k zajištění pohledávek, se tak nepotvrdila.

Ve výzkumné otázce č. 2 jsem se tázala, jaké způsoby vymáhání pohledávek po splatnosti podnikatel používá. Odhalila jsem, že společnost vymáhá pohledávky pouze kontaktováním dlužníka telefonicky a posílá jednu písemnou upomínku. V jednom případě se společnost rozhodla pohledávky vymáhat soudní cestou. V hypotéze č. 2 jsem předpokládala, že společnost využívá k vymáhání pohledávek pouze telefonické kontaktování dlužníka a posílání písemných upomínek. Tato hypotéza se z části potvrdila, avšak bylo zjištěno, že společnost využila také soudní vymáhání pohledávek.

Výzkumná otázka č. 3 zjišťovala, zda společnost využívá daňové opravné položky k pohledávkám. Z analytické části vyplynulo, že společnost netvoří daňové opravné položky a má tak zbytečně vyšší základ daně, než by mohla mít, kdyby opravné položky využívala. Tímto se potvrdila hypotéza č. 3, která předpokládala, že společnost netvoří daňové opravné položky.

Výzkumná otázka č. 4 zjišťovala, jaký je podíl pohledávek po splatnosti k celkovému objemu pohledávek v letech 2011 – 2014. V analytické části práce bylo zjištěno, že v roce 2011 tvořily pohledávky po splatnosti 7% z celkových pohledávek, v roce 2012 už 9,5%, v roce 2013 vzrostl jejich podíl na 11% a v roce 2014 až na 13%. První část hypotézy předpokládala, že pohledávky po splatnosti tvoří 20% z celkových pohledávek. Tato část hypotézy byla vyvrácena. Druhá část předpokládala, že podíl pohledávek se meziročně od roku 2011 zvyšuje. Tato část hypotézy byla potvrzena.

Domnívám se, že výše stanovené cíle bakalářské práce byly splněny. Se svými návrhy jsem seznámila jednatele společnosti. S velkou většinou z nich souhlasí a rozhodl se je využívat.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Administrativní registr ekonomických subjektů. [online]. [cit. 2015-1-15]. Dostupné z: <http://www.info.mfcr.cz/ares/ares.html.cz>.

Asociace rozhodců České republiky. [online]. [cit. 2015-1-28]. Dostupné z: <http://www.arcr.cz/>.

A.W.I.S. Správa, systémy s. r. o. Systém Control. *Pokladny-systemy.cz.* [online]. [cit. 2015-1-15]. Dostupné z: <http://www.pokladny-systemy.cz/system-control>.

BAŘINOVÁ, D. a I. VOZŇÁKOVÁ, 2007. *Pohledávky – právně – daňově – účetně.* 3. rozšířené vydání. Praha: Grada, 135 s. ISBN 80-247-1816-2.

Catania. [online]. [cit. 2015-1-15]. Dostupné z: <http://www.catania.cz/software-prospravu-pohledavek-218621>.

Centrální registr dlužníků. [online]. [cit. 2015-1-15]. Dostupné z: <http://www.centralniregistrdluzniku.cz/>.

DOLEČEK, M., 2014. Vymahatelnost pohledávek. *Businessinfo.cz* [online]. [cit. 2014-10-15]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/vymahatelnost-pohledavek-ppbi-50484.html#!>.

DOLEČEK, M., 2014. Základy občanského soudního řízení. *Businessinfo.cz* [online]. [cit. 2014-10-15]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/zaklady-obcanskeho-soudniho-rizeni-ppbi-50763.html#!>.

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY. Rektifikace práva z pohledu majitele firmy – II. část. *Ihned.cz* [online]. [cit. 2015-03-08]. Dostupné z <http://edl.blog.ihned.cz/c1-61755570-rekodifikace-prava-z-pohledu-majitele-firmy-ii-cast>.

JADVIŠČÁK, D. 2011. Finanční analýza. *Webnode.cz* [online]. [cit. 2014-11-19]. Dostupné z: <http://financi-analyza.webnode.cz/>.

KADLEC, M., 2013. Opravné položky k pohledávkám. *Pohoda.cz* [online]. [cit. 2014 10-15]. Dostupné z: <http://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/opravne-polozky-k-pohledavkam/>.

KNÁPKOVÁ, A., PAVELKOVÁ, D. a K. ŠTEKR., 2013. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady.* 2. rozšířené vydání. Praha: Grada, 240 s. ISBN 978-80-247-4456-8.

Kvalifikované certifikáty – Česká pošta. [online]. [cit. 2015-4-25]. Dostupné z: <https://www.ceskaposta.cz/sluzby/certifikacni-autorita-postsignum/kvalifikovane-certifikaty>.

NOVOTNÝ, P., 2014. *Nový občanský zákoník: Smluvní právo*. 1. vydání. Praha: Grada, 230 s. ISBN 978-80-247-5164-1.

PILÁTOVÁ, J. a J. RICHTER, 2011. *Pohledávky a jejich řešení v podnikové praxi: praktická řešení a vzory, daňová a účetní problematika, vybraná související ustanovení*. 2. vydání. Olomouc: ANAG, 120 s. ISBN 978-80-7263-678-5.

RABAN, P. et al., 2013. *Občanské právo hmotné: relativní majetková práva*. Brno: Václav Klemm - Vydavatelství a nakladatelství, 476 s. ISBN 978-808-7713-105.

REŽŇÁKOVÁ, M., 2010. *Řízení platební schopnosti podniku*. 1. Vydání. Praha: Grada, 191 s. ISBN 978-80-247-3441-5.

ROZEHNAL, A., 2014. *Závazkové právo: Obecná část. Deliktní právo*. 1. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 215 s. ISBN 978-80-7380-496-1.

ROZEHNALOVÁ, N., 2013. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 399 s. ISBN 978-80-7478-004-2.

Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. [online]. [cit. 2015-1-28]. Dostupné z: <http://www.soud.cz/>.

Rozhodčí soud při IAL SE. [online]. [cit. 2015-1-28]. Dostupné z: <http://www.rozhodcisoud.net/>.

RS ELEKTRO, s. r. o. *Účetní závěrky 2011 – 2014*.

RS ELEKTRO, s. r. o. *Knihy pohledávek 2011 – 2014*.

RUDOLSKÝ, J., 2012. Finanční analýza firmy. *Faf.cz* [online]. [cit. 2014-11-19]. Dostupné z: <http://www.faf.cz/>.

RŮŽIČKOVÁ, P. a M. ROUBÍČKOVÁ, 2012. *Finanční management*. 1. Vydání. Praha: Grada, 296 s. ISBN 978-80-247-4047-8.

SLADKÝ, R. *Interview*. RS ELEKTRO, s. r. o., Hybešova 298, Velká Bíteš. 18. 10. 2014.

SLADKÝ, R. *Interview*. RS ELEKTRO, s. r. o., Hybešova 298, Velká Bíteš. 20. 1. 2015.

SVOBODA, K. et al., 2013. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: C. H. Beck. ISBN: 978-80-7400-506-0.

SynopsisIS. [online]. [cit. 2015-1-15]. Dostupné z: <http://www.synopsis.cz/o-systemu/volitelne-soucasti/sprava-pohledavek>.

ŠVESTKA, J. et al., 2014. *Občanský zákoník: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-638-9.

TINTĚRA, T., 2013. *Závazky a jejich zajištění v novém občanském zákoníku*. 1. vydání. Praha: Leges, 200 s. ISBN 978-80-87576-75-5.

Vario. [online]. [cit. 2015-1-15]. Dostupné z <http://www.vario.cz/moduly/pohledavky/>.

Veřejný rejstřík a sbírka listin. [online]. [cit. 2015-1-10]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik>.

VONDRÁKOVÁ, A., 2011. *Vymáhání pohledávek*. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 868 s. ISBN 978-80-7357-686-8.

Vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) ze dne 4. června 1996.

Vyhláška č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora ze dne 5. září 2001.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ze dne 3. února 2012.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ze dne 4. prosince 1963.

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů ze dne 28. února 2001.

Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů ze dne 1. listopadu 1994.

Zákon č. 513/1991Sb., obchodní zákoník ze dne 5. listopadu 1991.

Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích ze dne 5. prosince 1991.

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví ze dne 12. prosince 1991.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ze dne 20. listopadu 1992.

Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zajištění základu daně z příjmů ze dne 20. listopadu 1992.

SEZNAM ZKRATEK

ARES – Administrativní registr ekonomických subjektů

atd. – a tak dále

CERD – Centrální registr dlužníků České republiky

ČR – Česká republika

DPH – daň z přidané hodnoty

EŘ – zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti

Kč – koruna česká

např. – například

NOZ – zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

OSŘ - zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

ZDP - zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

ZoR - zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zajištění základu daně z příjmů

ZoÚ – zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

ZRŘ – zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů

§ - paragraf

% - procento

SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ, GRAFŮ

Seznam tabulek

Tabulka 1: Účtování o pohledávkách.....	33
Tabulka 2: Doba obratu pohledávek a závazků	38
Tabulka 3: Ukazatele likvidity.....	39
Tabulka 4: Vývoj podílu pohledávek na celkových aktivech společnosti.....	40
Tabulka 5: Struktura oběžných aktiv.....	41
Tabulka 6: Vývoj pohledávek v letech 2011 – 2014.....	44
Tabulka 7: Dopad opravných položek na daň z příjmů.....	47
Tabulka 8: Výše poplatku za přístup do registru dlužníků CERD.....	52
Tabulka 9: Výše soudních poplatků za návrh na vydání platebního rozkazu a elektronického platebního rozkazu.....	56
Tabulka 10: Výše soudních poplatků za návrh na zahájení občanského soudního řízení.....	56
Tabulka 11: Výše mimosmluvní odměny advokáta za jeden právní úkon.....	57
Tabulka 12: Srovnání výše nákladů při vymáhání pohledávek soudní cestou	58

Seznam obrázků

Obrázek 1: Organizační struktura společnosti	38
--	----

Seznam grafů

Graf 1: Roční obrat společnosti v letech 2011 – 2014	37
Graf 2: Výše pohledávek v roce 2011	41
Graf 3: Výše pohledávek v roce 2012.....	42
Graf 4: Výše pohledávek v roce 2013.....	43
Graf 5: Výše pohledávek v roce 2014.....	43

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Vzor rámcové kupní smlouvy

Příloha č. 2: Doporučená rozhodčí doložka

Příloha č. 3: Vzor upomínky č. 1

Příloha č. 4: Vzor upomínky č. 2

Příloha č. 5: Vzor smlouvy o splátkovém kalendáři

Příloha č. 1: Vzor rámcové kupní smlouvy

(Zdroj: Hospodářské noviny, 2014)

Rámcová kupní smlouva

uzavřená níže uvedeného dne, měsíce a roku podle ustanovení § 2079 a násl. zák. č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník v platném znění mezi smluvními stranami

I. Smluvní strany

Prodávající:

.....

.....

zapsané v OR

IČ:, DIČ: CZ.....

jednající

a

Kupující:

.....

.....

zapsané v OR

IČ:, DIČ: CZ.....

jednající

II. Předmět plnění

1. Předmětem této smlouvy je závazek prodávajícího dodat kupujícímu dle jednotlivých objednávek dodávky (dále jen „zboží“) a závazek prodávajícího toto zboží odebrat a uhradit kupní cenu.

III. Kupní cena

1. Cena je stanovena dle platného ceníku vydaného společností. Ceník společnosti je k nahlédnutí u obchodních zástupců společnosti nebo v sídle společnosti, příp. je kupujícímu předán při osobním jednání.
2. Smluvní strany jsou tímto ceníkem vázány po dobu trvání smlouvy; aktualizace ceníku možná. Kupující bere na vědomí, že pokud dojde vlivem inflace a dalších skutečností k navýšení vstupních surovin, je dodavatel oprávněn o tyto doložitelné částky příslušným způsobem navýšit konečné ceny.
3. Kreditní limit je stanoven ve výši

IV. Doba plnění

1. Prodávající je povinen dodat zboží uvedené v této smlouvě v době od 1. 1. 2014 do 31. 12. 2014 v souladu s Všeobecnými dodacími a platebními podmínkami Prodávajícího, před takto stanovenou dobou může prodávající dodat zboží jen po předchozím písemném souhlasu kupujícího,

V. Práva a povinnosti smluvních stran

1. Prodávající prohlašuje, že zaručuje dohodnuté vlastnosti zboží podle záručních podmínek a to po dobu jím deklarované záruční doby.
2. Dále se za podstatné porušení smlouvy považuje neúhrada zboží 30 dnů po splatnosti příslušné faktury, nebude-li dohodnuto jinak.

VI. Smluvní pokuta, úroky z prodlení

1. Pokud kupující nezaplatí kupní cenu stanovenou v této smlouvě v plné výši a včas, je povinen zaplatit prodávajícímu úrok z prodlení ve výši %.
2. Úhrada smluvního úroku nemá vliv na nárok obou smluvních stran na smluvní pokutu.

VII. Závěrečná ustanovení

1. Tato smlouva může být měněna nebo doplněna jen v písemné formě číslovaných dodatků.
2. Smlouva je vyhotovena ve dvou exemplářích, oba s platností originálu s tím, že podpisy oprávněných zástupců smluvních stran budou učiněny na všech listech smlouvy.
3. Tato smlouva se řídí právním řádem České republiky.
4. Smluvní strany shodně prohlašují, že si tuto smlouvu před jejím podpisem přečetly a že byla uzavřena na základě jejich pravé a svobodné vůle, určité a vážně, nikoli v tísní či za nápadně nevýhodných podmínek, toto stvrzují svými podpisy.
5. Tato smlouva nabývá platnosti a účinnosti dnem podpisu obou smluvních stran.

Příloha I. – Všeobecné dodací a platební podmínky

V dne.....

.....
prodávající

.....
kupující

Příloha č. 2: Doporučená rozhodčí doložka

(Zdroj: Asociace rozhodců České republiky, 2015)

Doporučená rozhodčí doložka

"Smluvní strany se výslovně dohodly, že v případě jakýchkoli sporů vzniklých mezi nimi v budoucnu z právních vztahů založených touto smlouvou nebo sporů s ní souvisejících, budou tyto spory rozhodovány v rozhodčím řízení podle zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, a to jedním rozhodcem, kterého jmenuje představenstvo Asociace rozhodců České republiky. Rozhodčí řízení se zahajuje doručením návrhu na vydání rozhodčího nálezu (žaloby) smluvní strany na adresu: Asociace rozhodců České republiky. Rozhodčí řízení bude probíhat na základě písemných podkladů a vyjádření předaných smluvními stranami. Strany prohlašují tímto, že možnost písemně se vyjádřit k věci, daná jim rozhodcem na základě tohoto ujednání, považují za poskytnutí možnosti věc před rozhodci projednat ve smyslu příslušných ustanovení citovaného zákona. Ústní jednání bude svoláno v případě, bude-li to rozhodce považovat za nezbytné pro vydání rozhodnutí. Smluvní strany dále výslovně pověřují rozhodce, že spor může rozhodnout i podle zásad spravedlnosti. Vedle obecně závazných právních předpisů se řízení bude přiměřeně řídit řády a pravidly Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. V souladu s ustanovením § 19 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, se pro účely doručování v rozhodčím řízení smluvní strany dohodly, že doručování veškerých písemností se provádí na adresu sídla/bydliště smluvních stran, jak je uvedeno v záhlaví této smlouvy. V případě jakékoli změny adresy sídla/bydliště je smluvní strana, u které změna nastala, povinna oznámit tuto změnu druhé smluvní straně prokazatelným způsobem do osmi pracovních dnů. V případě, že se adresáta písemnosti nepodaří zastihnout, bude písemnost uložena u subjektu provádějícího přepravu této písemnosti a adresát bude vhodným způsobem vyzván k vyzvednutí této písemnosti. Nevyzvedne-li si adresát písemnost do osmi pracovních dnů ode dne uložení, považuje se písemnost posledním dnem této lhůty za doručenou, i když se adresát o uložení této písemnosti nedozvěděl. Rozhodce je vedle toho oprávněn straně sporu, jejíž adresa není známa, respektive nedaří se doručit zásilku na adresu, jak uvedeno výše, ustanovit opatrovníka pro doručování. Opatrovník má práva a povinnosti účastníka řízení. Doručení zásilky opatrovníky má stejné účinky jako doručení účastníku řízení, kterému byl tento ustanoven."

Příloha č. 3: Vzor upomínky č. 1

(Zdroj: Vlastní zpracování dle upomínky RS ELEKTRO, s. r. o.)

RS ELEKTRO, s. r. o., Borovník 17, 594 51, Křižanov

Bankovní spojení:	CS	IČO:	26946653
Číslo účtu:	xxxxxxxxxx/xxxx	DIČ:	CZ26946653

Doporučeně

Adresa odběratele

.....
.....
.....

UPOMÍNKA Č. 1

Vážení obchodní přátelé,

při naší pravidelné kontrole bylo zjištěno, že Vaše odběratelské konto u nás vykazuje tyto dosud nezaplacené faktury:

Stav ke dni:

<u>Faktura:</u>	<u>Ze dne:</u>	<u>Splatnost:</u>	<u>Prodlení:</u>	<u>Částka:</u>	<u>Uhrazeno:</u>	<u>Nedoplatek:</u>
xxxxxx	x.x.201x	x.x.201x	x	xxxxx	xxxxx	xxxxx

Prosíme o prověření faktur a jejich úhradu na náš účet do x. x. 201x.

Pokud byly naše pohledávky v době odeslání této upomínky již vyrovnány, považujte tento dopis za bezpředmětný. Věříme, že k prodlení došlo pouze nedopatřením a těšíme se na další spolupráci.

S pozdravem

Velká Bíteš dne x. x.201x

Příloha č. 4: Vzor upomínky č. 2

(Zdroj: Vlastní zpracování dle Centrálního registru dlužníků České republiky, 2015)

RS ELEKTRO, s. r. o., Borovník 17, 594 51, Křižanov

Bankovní spojení:	CS	IČO:	26946653
Číslo účtu:	xxxxxxxxxx/xxxx	DIČ:	CZ26946653

Doporučeně

Adresa odběratele

.....
.....
.....

UPOMÍNKA č. 2

Vážení obchodní přátelé,

při naší pravidelné kontrole bylo zjištěno, že Vaše odběratelské konto u nás vykazuje tyto dosud nezaplacené faktury:

Stav ke dni:

<u>Faktura:</u>	<u>Ze dne:</u>	<u>Splatnost:</u>	<u>Prodlení:</u>	<u>Částka:</u>	<u>Uhrazeno:</u>	<u>Nedoplatek:</u>
xxxxxx	x.x.201x	x.x.201x	x	xxxxx	xxxxx	xxxxx

Prosíme o prověření faktur a jejich okamžitou úhradu na náš účet. V případě, že se tak nestane, pohledávka bude muset být zanesena do Centrálního registru dlužníků ČR.

Centrální registr je správcem negativních informací o fyzických a právnických osobách a evidencí dlužné částky může dojít k trvalé ztrátě Vaší bonity u všech subjektů v ČR, EU a dalších partnerských zemí.

Věříme, že neuhrazení Vašeho závazku vzniklo nedopatřením a že Vaše jednání bude směřovat k uhrazení dluhu a nebudeme muset přistoupit k výše uvedenému krajnímu řešení.

S pozdravem

Velká Bíteš dne x. x.201x

Příloha č. 5: Vzor smlouvy o splátkovém kalendáři

(Zdroj: Vondráková, 2011, s. 150)

SMLOUVA O SPLÁTKOVÉM KALENDÁŘI

Jan Král, r. č. 340807/112
bytem Praha 4, Roztylské náměstí 232
jako „věřitel“

a
Karel Švarc, r. č. 670811/1234
bytem Praha 4, Nuselská 45
jako „dlužník“

uzavřeli níže uvedeného dne, měsíce a roku tuto

smlouvu o splátkovém kalendáři:

čl. I

Věřitel a dlužník prohlašují, že uzavřeli dne 3. 3. 2009 v ústní formě smlouvu o půjčce, kterou věřitel půjčil dlužníkovi částku 50 000 Kč (slovy: padesát tisíc korun českých).

čl. II

Věřitel a dlužník sjednávají touto smlouvou splátkový kalendář následujícím způsobem: dlužník je povinen svůj dluh vůči věřiteli ve výši 50 000 Kč uhradit v deseti měsíčních splátkách po 5 000 Kč splatných vždy k 15. dni příslušného měsíce počínaje kalendářním měsícem následujícím po uzavření této smlouvy, a to pod ztrátou výhody splátek v případě prodlení s úhradou kterékoliv splátky.

Dlužník je povinen hradit výše uvedené splátky na účet věřitele č. 19-777888999/0100 vedený na jeho jméno u Komerční banky, a. s.

čl. III

- 1) Tato smlouva může být měněna pouze dohodou smluvních stran, a to písemnými dodatky podepsanými oběma smluvními stranami.
- 2) Tato smlouva se vyhotovuje ve dvou vyhotoveních, z nichž každá smluvní strana přebírá po podpisu smlouvy jedno vyhotovení.
- 3) Každé řádně podepsané vyhotovení má právní sílu originálu.
- 4) Smluvní strany prohlašují, že tato smlouva byla uzavřena na základě jejich pravé, svobodné a vážné vůle, nikoli v tísní nebo za nápadně nevýhodných podmínek. Na důkaz toho připojují své vlastnoruční podpisy.

V Praze dne 15. 3. 2010

.....
Jan Král
věřitel
(podpis)

.....
Karel Švarc
dlužník
(podpis)